ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5025 15/28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՃԷՄԱԶԻ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5025

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 դրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վճարեն:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թէպէտ քաղաքական ծանր խնդիրներ չկան այս միջոցին, բայց դիւանագիտութիւնը երբեք չի դադրիր գործելէ։ Միայն թէ այժմ տնտեսական է պայքարի կռուանը եւ ոչ թէ քաղաքական։ Տէրութեանց միջեւ պայքարելու եղանակ կամ միջոցն ալ զինուորականէն բոլորովին տարբեր բնութիւն ունի, այն է սիրաշահութիւն կամ հաճոյակատարութիւն, եւ այս ամենուն նպատակը միայն մէկ բան է, այսինքն կորզել իրարմէ կարելի եղածին չափ աւելի նպաստաւոր առեւտրական պայմանագրեր։ Գլխաւորապէս այդ դիտումն էր բուն ներքին շարժառիթ վերջերս տեղի ունեցած եւ դեռ տեղի ունենալիք (այն է փոխարինուելիք) վեհապետական եւ նախարարական այցելութեանց ու տեսակցութեանց։ Հետեւապէս ուրիշ ո՛ եւ է հետեւանք սպասելը աւելորդ է անոնցմէ, ինչպէս ասկէ առաջ ուրիշ անգամ ալ ըսած ենք արդէն եւ տակաւին ո՛ եւ է պատճառ չկայ մեր յայտնած տեսութիւնները փոխելու։

Եւրոպական տէրութեանց իրարու նկատմամբ տածած հաճոյակատար քաղաքականութեանը հակառակ՝ Միացեալ Նահանգաց դէմ մեծ շարժում մը պատրաստելու երկու փորձեր եղան վերջերս, բայց երկուքն ալ անյաջող ելան, թէեւ երկուքն ալ տնտեսական էին։ Առաջին փորձն ըրաւ Աւստրիոյ—Հունգարիոյ նախարարապետ Կոլուխովսքի կոմսը, երկրորդը որ աւելի թարմ է եւ աւելի ազդեցիկ հանգամանք մը ունենալ կը կարծուէր, Ռուսիոյ ելմտական նախարար հռչակաւոր Պ. Վիթթէ փորձեց, որ միեւնոյն բաղդն ունեցաւ։ Այս երկու փորձերուն չյաջողիլը չէ որ մեծ նշանակութիւն տուաւ անոնց, այլ թէ ինչո՞ւ չյաջողեցան այդ փորձերը՝ այդ պարագան է որ շատ մեծ տպաւորութիւն ըրաւ բովանդակ քաղաքական աշխարհի մէջ։ Այլ ինչ կ'ուզէին Կոլուխովսկի կոմս եւ Պ. Վիթթէ, այսինքն Աւստրիա եւ Ռուսիա.— բոլոր եւրոպական տէրութիւնները տնտեսական եւ առեւտրական կռուանի վրայ զինել Մ. Նահանգաց մաքսապաշտ քաղաքականութեանը դէմ՝ ի պաշտպանութիւն եւրոպական արտադրութեանց, զի այդ վերջիններուն դէմ ահեղ մրցում մը կ'ընէ ամերիկեան մեծ հանրապետութեան կայտառ ժողովուրդը՝ իր բնական եւ արուեստական ճարտարագործ արդիւնաբերութիւններովը, որոնք սկսած են գրաւել գրեթէ բոլոր աշխարհի հրապարակները, նոյն իսկ եւրոպականները, մինչդեռ Եւրոպա կը կարծէր թէ ինքն էր եւ պէտք էր ըլլալ համաշխարհական հայթայթիչ բովանդակ երկրագունտիս։ Արդ, այս երկու փորձերն ալ չյաջողեցան, միայն եւ միայն մէկ պատճառով, այսինքն անոր համար, վասն զի Անգլիա չհաճեցաւ միանալ եւրոպական տէրութեանց հակամերիկեան այս քաղաքականութեանը։ Յայտնի է որ միւս բոլոր տէրութեանց համախումբ միութիւնը արդիւնք մը չէր կրնար ունենալ, եթէ Անգլիա ալ, որ ինքն առանձինն անոնց ամենուն չափ եւ քիչ մըն ալ աւելի գործ կ'ընէ տիեզերական առեւտրականութեանը մէջ, չմիանար անոնց հետ։ Արդ՝ Անգլիա չմիացաւ, եւ ահա ջուրը ինկաւ թէ՛ Կոլուխովսքի կոմսի եւ թէ Պ. Վիթթէի հակամերիկեան ծրագիրը։ Այս պարագային մէջ յաղթուողները լոկ Աւստրիա—Հունգարիա եւ Ռուսիա չեն, որ փորձեցին նախաձեռնութիւն ունենալ համեւրոպական շարժում մը հանել Մ. Նահանգաց դէմ, այլ նաեւ բոլոր միւսները որ համակերպեցան անոնց. տարակոյս չկայ որ Եւրոպայի ոչ մէկ տէրութիւն դուրս կը մնար այդ դաշնակցութենէն, եթէ Մեծն Բրիտանիա ալ միանար անոր։ Հետեւապէս՝ Անգլիա, որ միայնակ կարող եղաւ ի դերեւ հանել այդ ձեռնարկը, մեծ եւ շքեղ յաղթութիւն մը տարած եղաւ անոնց բոլորին վրայ։

Ասիկա եղաւ երկրորդ անգամ որ Անգլիա մէկ հարուածով երկու որս միանգամայն կ'ընէ, այն է՝ թէ՛ ազատել ամերիկեան մեծ հանրապետութիւնը վերահաս վտանգէ մը եւ թէ ինքը առանձնաբար ձախողութեան մատնելով միացեալ Եւրոպայի մէկ ձեռնարկը՝ յաղթական հանդիսանալով անոնց բոլորին վրայ։ Հարկ չկայ յիշեցնել հոս թէ առաջին պարագան սպանեւամերիկեան պատերազմին առթին պատահեցաւ, երբ եւրոպական միւս տէրութիւնները կ'ուզէին Սպանիոյ կողմը բռնել, եւ միայն Անգլիոյ ընդդիմութեան շնորհիւ չկրցան բան մը ընել։ Իսկ երկրորդ պարագան, ահա առեւտրական այս խնդիրն է, որ առաջինին նոր մէկ տպագրութիւնը եղաւ պարզապէս։

Աւելորդ է ըսել որ իր այս կրկին արարքներովը Անգլիա շատ աւելի իրաւամբ եւ անկեղծութեամբ շահեցաւ Մ. Նահանգաց թանկագին բարեկամութիւնը, քան Գերմանիա իր մատուցած այնքան դասերով, որոնց անկեղծ չըլլալը եւ լոկ շահախնդրական բնութիւն ունենալը անով ալ յայտնի եղաւ որ ինքը առաջինը եղաւ թէ՛ աւստրիական եւ թէ ռուսական հակամերիկեան ձեռնարկին համակերպողներէն, չըսելու համար բուն իսկ դրդիչը։

Այսպիսի միջոցներով Արեւմուտքէն ամերիկեան մեծ հանրապետութիւնը եւ Արեւելքէն՝ ճապոնական զօրաւոր միապետութիւնը իրեն հետ կապելէն ետքը՝ միջազգային քաղաքականութեան մէջ Անգլիոյ գերակշիռ դիրք մը ունենալուն եթէ նոր ապացոյց մը պէտք էր, ահա Պ. Վիթթէի հակամերիկեան ծրագրին անփառունակ երթը Կոլուխովսքեան համիմաստ ծրագրին քովը։

Իսկ պոէր զօրավարներուն փառաւոր ու սիրալիր ընդունելութիւն ընելով Անգլիացիք ոչ միայն կատարած եղան միջազգային օրինաց մէկ շատ բացորոշ տրամադրութիւնը որ կը պահանջէ անկեղծապէս սէր ու պատիւ ցուցնել յաղթուած կամ պայմանով անձնատուր եղած թշնամիներու, այլ եւ տուաւ անուղղակի երգիծանք մը ըրին բոլոր հականգլիական տարրերուն, որոնք յոյս ունէին թէ այդ միեւնոյն պոէր զօրավարներուն եւ անոնց ձեռքին տակ կռուող զօրքերուն շնորհիւ բրիտանական բաղդին անիւը պիտի դառնար, ու ոչ միայն Հարաւային Ափրիկէ պիտի կորսնցնէր Անգլիա, այլ եւ իր գաղթային կայսրութիւնը ամբողջովին, այնպէս որ երկրորդական կամ երրորդական տէրութիւն մը պիտի դառնար Հոլանտայի եւ Բորթուկալի աստիճանին, թերեւս աւելի վար։ Այլ այժմ որ ոչ միայն իրենց այդ երազը չիրականացաւ, այլ Պոէրները իրենց զօրավարներովը հանդերձ անձնատուր ու բարեկամ եղան Անգլիացիներուն. այս վերջիններուն բարեպատեհ առիթ մը պէտք էր խնդալու իրենց հակակիր չարագուշակ մարգարէներուն վրայ։ Արդ, Պօթա, Տէվէթ եւ Տըլարի պոէր զօրավարներուն Անգլիա այցելելը այդ յոյժ պատշաճաւոր առիթն էր որ կը ներկայանար Անգլիացւոց, հետեւապէս իրենց ըրած խանդավառ ու շքեղ ընդունելութիւնը անգլիատեաց ազգերու երեսին արձակուած երգիծանքի խոցոտիչ ակնարկ մը պէտք է համարուի։

Մ. ՆԱԹԱՆՍԵԱՆ

Երկու բարեկամուհիներու միջեւ.

—Ա՜հ, խեղճ բարեկամուհիս, մեծապէս կը ցաւիմ ձեր ունեցած վիշտին համար, այդքան բարի ու անձնուէր ամուսին մը կորսնցնե՜լ։

—Այո՛, խեղճ սիրեցեալ էրիկս տիպարն էր ամուսիններուն. այսպիսի կորուստ մը միշտ մեծ դժբախտութիւն մըն է, որովհետեւ մեռած ամուսնոյն տեղ նոր մը գտնելու դժուարութիւնը կայ։

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՆՈԹԵՐ

ՎԵՐԵԼՔ ՄԸ ՐԻԿԻԻ ԳԱԳԱԹԸ

(Տես. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Մառախուղը կը սողայ հիմա մարգերուն վրայ եւ կծու հոտ մը մեր ռնգունքներն ու կոկորդը կը խայթէ։ Ճամբայ կ'ելլենք։

Տասը քայլ հեռաւորութեան վրայ ահագին զանգուածներ, մառախլապատ գորշութեան մէջ վեր կը բարձրանան, լոյսի փունջեր մշուշի անթիւ ծակտիկներէն ծորելով միջոցին մէջ կը մաղուին կաթկլտող փոշիի պէս։ Ատոնք պանդոկներ են՝ իրենց ելեքտրական լամբերով լուսաւորուած։

Ես ու ընկերս առաջ կ'անցնինք, կը շտապենք։ Ամէն կողմէ կը լսուի սուլոցներ, աղաղակներ, խնդուքներ. լապտերները չքմուլիկ հուրերու պէս կը շարժըտկին մութին մէջ, հիմա ա՛լ բոլոր ուխտաւորները ահագին խումբերով կը միանան իրարու, վասն զի ճանապարհը մէկ է այդտեղ։

Վերջապէս ոտք կը կոխենք գագաթին վրայ. ժամը առաւօտեան չորսն է դեռ։ Կը բարձրանանք փոքրիկ աշտարակին բուրգ. ոչինչ կարելի չէ տեսնել, թանձր մառախուղը պատեր է ամէն կողմ։

Ա՜յ, ցուրտն ալ սկսաւ, կը դողանք, գետինը խոնաւ է, նստելու տեղ չի կայ, պանդոկներն ու հիւղերը գոց են այդ ժամուն։ Մեզմէ առաջ եկող բաղդաւորներ աշտարակին տակի փոքրիկ ծածքը բռնած են, դուրս մնացողները արագ արագ մամ կու գան կատարի փոքրիկ դարատափին վրայ, ժամը 5 է ու դեռ արեւ չկայ։ Ֆրանսախօս Զուիցերացիներ ծայր տուող արշալոյսի առաջին շողերուն հետ զուիցերական ազգային երգը կ'երգեն։

Արեւը դեռ չէ ծագած, սակայն լոյս է. մառախուղը առաւօտեան քամիէն քշուելով հսկայական թատրոնի մը վարագոյրին պէս ետ կը քաշուի եւ վայրկեանի մը մէջ տեսարանը կը պարզուի վեհաչուք։ Կը մոռնամ լերան քինչին, ո՛վ հրաշք. դիւթական աշխարհ մը ոտքերուս առջեւ կը տարածուի, այնքա՜ն հմայիչ գործերով, այնքա՜ն զմայլելի պատկերներով որ մարդ կը պապանձի բնութեան այդ պաշտելի տաճարին առաջ ու խորասուզուելով ինք իր մէջ՝ սրբապղծութիւն կը համարէ ո եւ է բառով արտայայտել։

Հեռո՜ւն, հորիզոնին վրայ մառախուղի ճերմակ, թանձր եթերային նիւթերէ կազմուած է ահագին ծով մը իր ալիքով, իր ծաւերով, բլուրներով, լեռներով եւ բոլոր երեւակայելի քմահաճ տեսիլքներով։ Ու երկնքի կապոյտը ծովին կապոյտը կը ներկայացնէ այնտեղ, ու այդ ամէնքը անկայուն, յեղյեղուկ, շարունակ նոր ձեւերու տակ ներկայանալով մարդուս աչքերուն։ Ճիշդ լերան ստորոտը, գահավէժին խորը կը ննջէ հեզիկ, Ցուկի զմայլելի լիճը առաւօտեան նոր արթնցող կոյսի մը կապոյտ աչքերուն պէս։ Լեռներու սա՛ր, սա՛ր կատարներ բոլորաշուրջ դէպի երկինք կը սլանան, ամէն գագաթէ ծուխ մը կը բարձրանայ, կը ծառանայ, բամբակի սպիտակ քուլաներու պէս։

Ահա այնտեղ է Միթընը՝ իր ժեռուտ սրածայր գագաթով, ձախ կողմը Բիլաթուս իր վեհաչուք կատարը ծլացող ճերմակ մառախուղի տակ թաղցուցած կը յօրանջէ, մէջքին Լուցեռնի լճին արծաթափայլ գօտին կապելով։ Ետեւս Շայտէկի զանգուածային մարմինը դալարագեղ ծաղկանկար պատմուճանի մը մէջ պլլուած կը ծիծաղի։

Անսահման տարածութեան վրայ կը տեսնուին բազմաթիւ մեծ ու փոքր լիճեր, պուրակներ, անտառներ, ձորեր, ծմակներ ու այդ ամէնքը կանաչ գորգով մը պճնազարդուած։

Վարը Ցուկի լճի եզերքէն կը սուրայ շոգեկառքը ճիշդ օձի մը պէս սողալով, որուն բերնէն արձակուած թուխ ծուխը դէպի ետեւ իյնալով անոր դալարումները կը պատկերացնէ։ Երկար չենք վայելեր սակայն այդ տեսարանը, մառախուղի գորշ շղարշը, քմահաճ հովէն տարուբեր կը ծածկէ նորէն բեմը, մեր աչքերէն խլելով յանկուցիչ պատկերը, ուրիշ անկիւն մը նորահրաշ անակնկալ մը պատրաստելու համար։

Վերջապէս ընդհանուր բացագանչութիւն մը կը սթափեցնէ զիս մտայոյզ դիրքէս. արեւը կը ծագէր։ Տէր Աստուած, որքա՜ն չարչարած էր մայր արեւը իր զաւակները, որքան սուղի կը ծախէր ան իր նազելի տեսքը։ Ահա հորիզոնը կը շառագունի, մառախուղի բամպակէ ամպածրար քուլաները ծիրանի գոյն կը ստանան, յուշիկ սահելով, ոսկի տժգոյն խոշոր գունդ մը լեռներու ետեւէն վեր կը բարձրանայ. նոյն պահուն ամպի պատառիկ մը զայն երկու կիսագունդերու կը բաժնէ, ինչպէս ծիրանաթոյր ժապաւէն մը ոսկի գունդի մը շուրջը բոլորելով։

Նոյն հետայն կը հասնի Ալպեան հօտաղը իր մեծ եղջիւրով եւ բիւրեղէ օդը կը սարսռայ անոր շունչին տակ գալարուն ու թրթռացող հնչումով մը լեռներուն արձագանգ տալով։ Արեւի ծագման ժամանակ ցուրտը կարծես աւելի կը սաստկանայ. ամէն ոք արդէն կարկամած անդամներով եւ կարմրակած դէմքերով կը վազէ հիւղերը, կա՛թ, կա՛թ խնդրելով պատաւ նինէլն…։

Կը նախաճաշենք եւ քանի մը բաց նամակ գրելով բարեկամներուն, ժամը 8ին ճամբայ կ'ելլենք դէպի տուն, հրաժեշտ տալով Րիկիին որ մեզի այսքան սիրալի անակնկալ մը պատրաստած էր։

Ժամը տասնին առանները կը հասնինք Շուիցի քանթոնին Քլէօսթըրլի կոչուած կաթոլիկ գիւղը, ուր տեղի պիտի ունենար ալպեան տօն մը, սակայն դեռ ժամանակ կար, ուստի աւելի ցած կ'իջնենք եւ հեղեղատի ափին՝ մեր հովուական ճաշը կը պատրաստենք երկու նոճիներու տակ։ Որքա՜ն հաճելի էր այդ ճաշը, որքան ախորժելի՝ գլգլացող ջուրի սառնորակ վճիտ կոհակները. այդպիսի ճաշ հազուադէպ էր մեր առօրեայ կեանքին մէջ։

Ճաշելէ ետք՝ այնտեղ երկու ժամու հանգիստ մը կ'առնենք եւ գիւղ գացող շինական տղաքն ու աղջիկները դիտելով կը զուարճանանք, որոնք քանթոնական խայտաճամուկ տարազներով հանդէսին ներկայ գտնուելու կը փութային։

Քիչ յետոյ մենք ալ կը բարձրանանք եւ ահա կը տեսնենք սարերն ի վար իջնող հոծ բազմութիւն մը երաժշտութեամբ եւ կարմիր դրօշակ մը առջեւէն ծածանելով։ Սարի լանջին կանաչահեղ վայրի մը վրայ պատրաստուած է տեղ մը՝ բոլոր քանթոններու դրօշակներով զարդարուած եւ մուտքի դուռներուն վրայ 5–6 պսակներ, որոնք յաղթողներուն պիտի նուիրուին։ Պահ մը ետք բազմութիւնը գիւղին մէջէն անցնելով կը կտրէ եղեգանը եւ կու գայ լեցնել տօնավայրը։ Առջեւէն կու գային ժողովրդական երգիչներ, երգչուհիներու թեւը մտած, գիւղական տարազներով եւ դափնեպսակներ գլուխներնուն վրայ, յետոյ հօտաղներու հագուստով չորս դրօշակիրներ զանազան ճարտար շարժումներ ընելով անոնցմով, ապա մարմնամարզներու խումբը իր յատուկ համազգեստով ու ըմբիշներու խումբը, եւ վերջապէս հետաքրքիր բազմութիւն մը մարդոց, կիներու եւ մանուկներու։

Հիմա կը սկսի ըմբշամարտութիւնը, Զուիցերիացիներու ամենասիրելի խաղը, որ արդէն որոշ կազմակերպութեան տակ առնուած է. նոյն իսկ կառավարութիւնը ի՛նքը պարգեւներ կու տայ մեծ յաղթողներուն։ Մարդկային ամէն յատկութիւն. երդ, ուժ, ճարպիկութիւն, մտաւոր զանազան ընդունակութիւններ, ամէնքը ամենամուրբ հոգածութեամբ կը խնամուին, կը կազմակերպուին, կը քաջալերուին եւ մրցութեան կը դրուին, ինչպէս հին Յոյներու ժամանակ։

Փառաւոր տղամարդիկ են այդ Ալպեան հօտաղները, հրաշալի կազմուածքով, պինդ եւ ջղուտ, թեւերու եւ ոտքերու մկանները մարդկային ուժի մէկ մէկ նմուշներ են եւ մարդ հաճոյքով կը դիտէ զանոնք։ Ու կ'ըմբշին անոնք լարուած. իրենց վերջին ճիգը թափելով՝ հակառակորդը գետին տապալել եւ իյնալէ յետոյ առանց ոխակալութեան, բարութեամբ ձեռք կու տան իրարու, մէկը միւսին մէջ յարգելով փոխադարձ ուժ եւ արուեստը։ Հօտաղները կը մրցին քաղաքներէն եկող յայտնի մարմնամարզիկներու հետ՝ որոնց ճարպիկութիւնը աւաղ երբեմն զանոնք գետին կը տապալէր եւ մարդ սուր ցաւ մը կը զգայ արուեստին բնութեան վրայ տարած յաղթանակին համար։ Մէկ մի լաւ յաղթութիւն երգիչներու կամ փողահարի կողմէ դրուատանքի կ'արժանանայ երգերով կամ Ալպեան տեսակ մը «եոտէ»ով։

Հազիւ մէկ քանիներ ըմբշած էին, դիմացի սարին վրայ երեւան կու գան երեք ճերմակ հագուած աղջիկներ ու բնութեան չքնաղ բեմին վրայ կանգնած՝ ինքնաբուխ կ'երգեն հրեշտակային ձայնով զմայլելի եղանակ մը որ բոլոր հանդիսականներու ուշադրութիւնը կը գրաւէ՝ սարսուռ ազդելով անոնց։ Անոնք իրենց եղբայրներուն եւ նշանածներուն գովասանքը կը գեղգեղէին. ու այդ պահուն Պատմութիւնը մարմին կ'առնէր, յունական Ողիմպոս մը կը դառնար այդ վայրը, բոլորովին նոր ճաշակով բնական թատերական բեմի մը վերածելով զայն։

Այդ հովուերգական տեսարանին կը յաջորդէր կատակերգականը. գիւղին վերայէն անցնող ճամբուն վրայ քանի մը կաթոլիկ սեմինարիսթներ այնպիսի խեղկատակ շարժումներով հետ եւ առաջ կը քալեն, իրարու բաներ մը կ'ընեն, որ ժողովուրդը ծիծաղելով երգչուհիներն ու ըմբիշները ահագին քահքահներով զանոնք կը սկսի դիտել…։

Հանդէսը դեռ չէր վերջացած, երբ մենք ցաւօք սրտի ճամբայ կ'իյնանք դէպի Կոլտաու, շոգեկառքին հասնելու համար։ Վերադարձին անգամ մըն ալ կը դիտեմ լուսաչօք այն վայրերը, որ գիշերով անցնելու ժամանակ առանց տեսնելու զգացած էի միայն։

Անհնարին սեպաձեւ ժայռերու վրայ՝ ուր այծեամը խելքի պտոյտ պիտի ունենար, անտառներով ծածկուած է. փոքրիկ հեղեղատը խորունկ անկողին մը կրծելով իրեն համար անդնդախոր ձոր մը շինած է այդ ժայռերու ստորոտին, ու ո՛վ հրաշք մարդկային ճարտարութեան, այդ գահավէժին վրայէն յանկարծ ծուխ մը կը բարձրանայ գալա՛ր, գալա՛ր. Փինիքուլէր այդ ժայռերու երեսէն կ'անցնի առանց երեւնալու, միայն սուլոցն ու ծուխը կը մատնեն իր ներկայութիւնը։

Յոգնած դադրած կը հասնինք Կոլտաու, ուր պարզ աչքով կը տեսնենք Ռոսպէրկի դար մը առաջուայ ահագին յառաջխաղացը, նետելով սոսկալի մեծութեամբ քարի եւ հողի զանգուածներ՝ առասպելական հեռաւորութեան վրայ, ծածկելով գիւղեր ու աւաններ իր փլատակներուն տակ, եւ ցամքեցնելով ամբողջ Լովէրցէր լճի կէսը։ Փլած սարի տեսքը ահռելի է. քարքարուտ եւ լերկ՝ մինչեւ այսօր դեռ հողային կոյտի հսկայական քնդուածքի հետքը յայտնի է. միայն տեղ տեղ փոքրիկ մացառներ եւ խոտի թփիկներ բուսած են։

Ժամը 8ին կը մտնենք շոգեկառք ու ան սրարշաւ Ցուկի լճին ափը քերելով կը տանի մեզ դէպ ի Ցիւրիխ։ Պատուհանէն անգամ մըն ալ կը դիտեմ Րիկիի ծիծաղկոտ դէմքը, որուն գեղապաճոյճ կողերը վերջալոյսի ստուերներուն տակ մութ կանաչ գոյն մը ստացած են. լիճը հանդարտ կը ծփայ ինքնագոհ սրտի մը ելեւէջներով ու հորիզոնը ծիրանի բոցերով կը շառագունի։

Մնաս բարի, ա՛լ քեզ չեմ տեսներ կը մրմնջեմ ու սիրտս կը սեղմուի։

Ցիւրիխ **ԽԱՉԻԿ ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆ**

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Անցեալ օր պատահմամբ ձեռքս անցաւ Փունջ շաբաթաթերթի 2792 թիւը, որուն մէջ, Գիսակ Բագրատունի ստորագրութեամբ լրջուկ թղթակցութիւն մը կարդացի Մուշեղ վարդապետին դէմ։ Այդ թղթակցութիւնը հիմնովին սուտ ու սխալ էր իր բոլոր պարագաներով ու բովանդակ ամբողջութեամբ։

Նախ՝ հարկ կը համարիմ յայտնել թէ, Մուշեղ վարդապետին դէմ խօսող այդ թղթակցութիւնը, թէեւ Գիսակ Բագրատունիի ստորագրութիւնը կը կրէր, սակայն, չզարմանաք երբ ըսեմ թէ, զայն գրողը իրապէս Գիսակ ըսուածը չէր, այլ ուրիշ մէկը, որ Գիսակ Բագրատունիին ստորագրութեան տակ, ազատ հաշիւ մը մաքրելու համար, կու գար հրապարակել իր ստայօդ յերիւրանքները։

Մուշեղ վարդապետ կը մտնէ Տիարպէքիր մայիս 24ին, եւ ժողովուրդէն կ'ընդունուի համակրանքով։ Առաջնորդարանի մէջ կը պատուասիրուի տեղւոյս քահանայական դասէն. իրեն այցելութեան կու գան պաշտօնական ժողովներու անդամները, կառավարական պաշտօնեաներ, ինչպէս նաեւ տեղւոյս Տէֆթէրտարը։ Նոյնպէս այցելութեան կու գան վարժարաններուն հսկող հոգաբարձութիւնները, ուսուցչական խումբը, ու ժողովուրդի զանազան դասակարգերէն շատ մը անձեր։ Մուշեղ վարդապետ, փոխադարձ այցելութիւններ տուած է։ Նոյնպէս այցելած է քաղաքիս հայ եւ օտար վարժարանները, մասնակի քննութիւններ կատարելով տեղեկացած է վարժարաններու իրական վիճակին։ Ու յետոյ, Մուշեղ վարդապետ պտտած է քաղաքիս քրիստոնեայ բոլոր եկեղեցիները, բարենպատակ հաստատութիւնները եւ յիշատակութեան արժանի բոլոր տեղերը։ Ո՛ւր որ գացած, ցուրտ ընդունելութիւն չէ գտած եւ նոյն իսկ ամենաթեթեւ վէճ մը չէ ունեցած եւ է տեղ, եւ ո՛ր եւ է անձի հետ։ Այդ մասին Փունջի եւ Սուրհանդակի մէջ եղած ակնարկութիւնները բոլորովին անհիմն են։

Մուշեղ վարդապետ, Տիարպէքիրի մէջ, հիւրը եղած է քաղաքիս կարեւոր փաստաբաններէն Պօղոս Վաղարշակ էֆէնտի Տէր Գաբրիէլեանին, որուն տան մէջ լաւ ընդունելութիւն մը գտած է. խօսակցութիւնները եղած են միշտ օգտակար նիւթերու վրայ։ Մուշեղ վարդապետի ներկայութեան, եւ ո՛չ մէկ տեղ անպատշաճ խօսակցութիւններ եղած չեն, ո՛չ վարդապետին եւ ո՛չ ալ ուրիշի կողմէն։

Մուշեղ վարդապետ իրիկուն մը, հիւրը եղած է նաեւ քաղաքիս Ս. Կիրակոս Թաղի երկսեռ վարժարաններու տեսուչ Սրապեան էֆ.ին։ Ս. Կիրակոս եկեղեցիի վարժարանի ուսուցիչներն ալ իրենց յարգանքին բաժինը ունեցան Արաբկիրի համակրելի Առաջնորդին համար եղած ընդունելութիւններուն մէջ։ Մայիս 26, կիրակի, եկեղեցիի ժամերգութենէն յետոյ, յիշեալ ուսուցիչները Մուշեղ վարդապետը հրաւիրեցին սրբանոցը, ուր թէ՛ սեղանէն առաջ եւ թէ վերջը յորդորականներ կարդաց ուսուցիչներուն։

Կիրակի, մայիս 26ին, գեղեցիկ եւ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ Մուշեղ վարդապետ, քաղաքիս մայր եկեղեցիին մէջ։ Այդ հոյակապ եւ ընդարձակ եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութեամբ մը, բաղկացած տեղւոյս քրիստոնեայ բոլոր տարրերէն։ Ժողովուրդը հմայուած էր Դպրեվանքի այդ պերճախօս վարդապետին քարոզէն։

Մուշեղ վարդապետ, շատ քիչ մնաց Տիարպէքիրի մէջ, հակառակ իրեն եղած դիմումներուն։ Սակայն քանի մը օրուան մէջ, կրցաւ կարծուածէն շատ ու շատ ա-

---

ՆՈՐ ՎԷՊ (82)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

ԻԴ.

Լօրանս այդ մէկ ամսուայ միջոցին, չէր ուզած մարդ ընդունիլ։ Իրիկուան, քանի մը աղքատներու այցելութիւն տալու նպատակով, մօտակայ գիւղը կ'երթար, ուր կը գտնուէր Մարիանիք։ Խեղճ աղջիկը սպառիչ եւ յամր հիւանդութեամբ մը կը տառապէր, եւ բժշկական ամէն դարման անօգուտ կը մնար։ Չէր գանգատեր, բայց տակաւ կը շիջանէր իր կեանքը։ Երբեմնի թարմ ու զուարթ աղջիկը հիմա գունատած, ծիւրած էր։ Թիպիւրսի ներկայութեանը միայն քիչ մը ոգեւորութիւն կը ստանար. Նայուածքով կը հետեւէր անոր, մտիկ կ'ընէր խօսիլը եւ այն ատեն դէմքը կը փթթէր ոգեւորութեամբ։ Եթէ դիպուածու իր մօտ գտնուէին Թրէյննա մարքիզուհին ու Թիպիւրսը, տհաճութեամբ եւ տառապագին դէմքով մը կը դիտէր զանոնք. յետոյ գլուխը կը խոնարհէր, արցունք մը կուլ կու տար եւ մռայլ ուժաթափութեան մը մէջ կ'իյնար։ Իր կնոջական թափանցողութեամբ՝ մարքիզուհին ընդհուպ կռահած էր Մարիանիքի ծիւրման գաղտնիքը։ Գալով Թիպիւրսի, լուրջ ու մտածկոտ կերպարանք մը առած, բնաւ յայտնի չէր ըներ իր մտածումը, թէեւ ամէն բան հասկցած ըլլար։ Ինք, առանց ուզելու, անյոյս սէր մը ներշնչած էր Մարիանիքի, խառնուած սաստիկ նախանձով։ Թիպիւրսի վեհանձն ու բարի սիրտը անվիճելի էր. Էսթէլի յիշատակը եւ Բովրէթի ձայնը վկայ չէի՞ն միթէ։ Բայց այնպիսի կացութիւններ կան, ուր արիութիւնը կը պակսի ամէնէն անձնուէրին անգամ։ Թիպիւրս կը սիրէր Մարիանիքը, բայց հանդարտ, եղբայրական սիրով մը։ Թերեւս իր կեանքը զոհէր անոր համար, բայց պա՞րտ էր նաեւ զոհել իր հոգին։

Թիպիւրս ինքն ալ բուռն, անհուն եւ անյոյս սիրով մը կը սիրէր մարքիզուհին, թերեւս շատ աւելի բուռն կերպով քան Էսթէլը։ Գիշեր եւ ցերեկ իր մտածումը չէր կրնար բաժնել Լօրանսի հրաշագեղ դէմքէն։ Շատ համեստ ըլլալուն՝ ուրիշ բան չէր յուսար մարքիզուհիէն, եթէ ոչ քիչ մը համակրութիւն ու երախտագիտութիւն. բայց իր խանդավառութիւնը այդքանով ալ կը գոհանար, անհուն բերկրանք մը զգալով։

Ատիկա էր որ արդելք կ'ըլլար կարեկցելու Մարիանիքի տառապանքներուն եւ իր անձը զոհելու անոր փրկութեան։ Մարդ որքան ալ անձնուրաց ըլլայ, կու գայ միջոց մը, երբ ինքզինքին վրայ կը խորհի միայն, տենչալով իր շրթունքները մերձելու երանութեան զգլիչ բաժակին մէջ, որմէ հեռու մնացած էր մինչեւ այն ատեն։

Իրիկուն մը մարքիզուհին եւ Թիպիւրս դղեակէն քիչ հեռու իրարու հանդիպեցան։ Երկուքն ալ կ'ուղղուէին այն գիւղը, ուր Մարիանիք հիւանդ պառկած էր։ Թիպիւրս կրնար աւելի կարճ եւ ուղղակի ճամբէ մը յառաջանալ ու դղեակին առջեւէն չանցնիլ, ուր չէր մտած վերջին եղերական դէպքերէն վեր, որոնց այնքան մեծ մասնակցութիւն մը ունեցած էր։ Ճամբան եզերուած էր ծաղիկներով եւ բարձրուղէշ կնձնիներու երկու թաւուտքի մէջ սեղմուած, զորս կ'ոսկեզօծէր վերջալոյսի արեգակը։ Այն պահուն երբ Թիպիւրս եւ մարքիզուհին իրարու կը հանդիպէին, հակառակ ուղղութեամբ յառաջացող կին մը, որ դանդաղ կը քալէր, նշմարեց զանոնք։ Յանկարծ կանգ առաւ կինը, վարանում ցոյց տուաւ, յետոյ թփուտներուն ետին անհետացաւ։ Թիպիւրս շատ յուզուած ըլլալուն՝ չկրցաւ նշմարել այդ կինը. իր սիրտը ուժգնօրէն կը տրոփէր եւ աչքերը կը շլանային։ Լօրանս ոչ նուազ վրդովուած էր, սաստիկ կարմրութիւն մը պատած էր իր այտերն ու ճակատը եւ ամպ մը կը մթագնէր ճակատը։ Սակայն մանկամարդ կինը կրցաւ ինքզինքը զսպել եւ սկսաւ խօսիլ։

—Ի՞նչ, պարո՛ն, դղեակին մօտէն կ'անցնի՞ք եւ հանգիստ չէ՞ք առներ քիչ մը։

—Տիկի՛ն, պարտիմ յարգել ձեր մենութիւնը։

—Արդարեւ շատ առանձնացած կեանք մը կը վարեմ, որպէս զի կարգ մը տաղտուկներէ զերծ մնամ։ Բայց միշտ ինքզինքս բարեբաղդ պիտի համարիմ, ընդունելով իմ անկեղծ ու անձնուէր բարեկամներս. այնքան քիչ բարեկամներ ունիմ որ պէտք չէ զրկեմ զիս անոնցմէ մէկէն։

—Շնորհակալ եմ, տիկին, ձեր գրաւիչ խօսքերուն համար, որոնք ճշմարիտ երջանկութիւն մը կը պատճառեն ինծի։ Բայց ինչպէս գիտէք, իմ դատարկաշրջիկ կեանքիս պահանջումները զիս կը հեռացնեն այս տեղերէն. շատ քիչ ատեն ունիմ իմ սիրելի յարաբերութիւններս մշակելու։

—Ի՞նչ, պարոն Թիպիւրս, նորէն կ'ուզէ՞ք հետեւիլ ձեր դժնդակ արհեստին։

—Այնպէս պէտք է ըլլայ, քանի որ ուրիշ զբաղում չունիմ։ Մայր Բէրկիդէք միշտ պէտք ունի ինծի, ինչպէս նաեւ Բովրէթ։

—Բրաթինըրս դերկոմսը իր հարստութիւնը չթողո՞ւց այդ սիրելի աղջկան։ Մարիանիք ինծի պատմեց դերկոմսին մահուան անկողնին շուրջը տեղի ունեցած անցքերը։

—Բովրէթը իբր իմ զաւակս ճանչցած եմ եւ ես պիտի մեծցնեմ զայն, որովհետեւ չեմ ուզեր որ իմ հայրութիւնս կեղծիք մը ըլլայ։ Գալով կտակին, իբր նուիրական աւանդ մը պիտի մնայ քովս։ Օր մը Բովրէթ տէր պիտի դառնայ անոր՝ անկեղծ վիճակի մէջ, եւ պիտի աղօթէ իր խորհրդաւոր բարերարին հոգւոյն համար։

(Շարունակելի)

ւելի իրեն գրաւել սիրտը Տիարպէքիրի ամբողջ հայ համայնքին։

Ահա այսպէս էր, ու այսպէս եղաւ Մուշեղ վարդապետին Տիարպէքիր այցելութիւնը։ Անկէ տարբեր ի՛նչ որ ալ ըսեն եւ ի՛նչ որ ալ գրեն, սուտ է։ Մուշեղ վարդապետ Տիարպէքիր մնած վայրկեանէն սկսեալ այս տողերը գրողը իր հետը եղած է, միշտ անբաժան մնալով անոր քովէն. ընկերացած է անոր, ո՛ւր որ ալ գացած եւ ո՛ւր որ ալ եղած է, մինչեւ իր մեկնումի պահուն։ Եթէ երբեք թերութիւն մը կամ պակասութիւն մը տեղի ունեցած ըլլար այդ օրերուն մէջ, թէ՛ Մուշեղ վարդապետի կողմէն, եւ թէ ո՛ր եւ անձնաւորութեան կողմէն, բնական է որ պիտի կրնայինք տեսնել ու լսել։

Մուշեղ վարդապետին դէմ խօսող գրութիւններուն ի՛նչ աստիճան սուտ ըլլալը հասկցնելու համար, զանոնք յերիւրողին ինքնութիւնը կ՚ուզեմ երեւան հանել քանի մը տողով։

Փուշջի եւ Սուրհանդակի թղթակիցը եղող Դիսակ Բագրատունի ըսուած մարդը ասկէ 4–5 տարի առաջ եկաւ Տիարպէքիր, ուսուցչական պաշտօն մը ձեռք ձգելու համար. Առաջնորդարանի միջնորդութեամբ, Ս. Կիրակոս եկեղեցիի վարժարանի ծաղկոցին մէջ պաշտօն մը տրուեցաւ իրեն՝ չնչին ռոճիկ ամսականով։ Եւ որովհետեւ ինքը մտքով աղքատ մէկն էր, քանի մը ամիսէն պաշտօնանկ եղաւ։ Տիարպէքիրի մէջ գործ չգտնելով գնաց Հալէպ։ Հոն ալ տարիուկէսի չափ նոյն տեղի փողոցները չափչփելով՝ կրկին վերադարձաւ Տիարպէքիր, ու սկսաւ գիշեր ցորեկ ասոր անոր չուրջը դեգերիլ. այսպէսով նորէն պաշտօն մը տրուեցաւ իրեն Ս. Կիրակոս եկեղեցիի վարժարանին մէջ։ Դարձեալ նոյն մարդը։ Խրատ, յանդիմանութիւն, յորդոր, որ եւ է ազդեցութիւն մը չըրին սոյն պարոնին վրայ։ Հիւանդութիւն կեղծելով՝ դպրոցէն բացակայ գտնուեցաւ։ Կարգ մը յանցանքներու համար, քանի մը անգամ պաշտօնանկ եղաւ, սակայն իր մէկ պաշտպանին խնդրանքով եւ ստիպումով նորէն հաստատուեցաւ իր գործին մէջ։ Ասոնք բոլորն ալ իրողութիւններ են։ Վկա՛յ պաշտօնական արձանագրութիւնները։

Ահա ձեզի ինքնութիւնը Փուշջի եւ Սուրհանդակի թղթակից Դիսակ Բագրատունիին։ Ահա ձեզի բովանդակ խղճութիւնը, Մուշեղ վարդապետի քննադատին։

Մուշեղ վարդապետ, ճակատը բաց կղերական մըն է, ամէն մարդ գիտէ ու կը ճանչնայ զինքը, իր համարձակախօսութեան եւ անկեղծութիւններուն մէջ։ Մուշեղ վարդապետ ուրիշներուն պէս, ո՛չ կեղծիք ունի եւ ոչ ալ կեղծաւորութիւն։

Տիարպէքիր Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՎԱՏԻԿԱՆ

Յարաբերութիւնները Ֆրանսայի հետ. — Միաբանութեանց խնդիրը. — Լէոն ԺԳ. Պապը. — Կոթթի կարտինալը. — Փիլիպպեանները:

Հռոմէն հետեւեալը կը գրեն Պրիւքսէլի լրագրի մը.

«Գործը այլ եւս յայտնի է եւ վիճաբանութիւն չի վերցներ։ Պապը չուզեր բողոքել Քոմպի նախարարութեան դէմ։ Պէտք է հաւատալ թէ այդ մեծ քաղաքագէտը, որուն որոշումները անգամ մը որ տրուին անդառնալի են, պատճառներ ունի այդպէս վարուելու. բայց այդ պատճառներուն կարելի չէ դիւրութեամբ տեղեկանալ։ Ասոր հետեւանքն էր որ Նօտիսի միաբանութեան մեծաւորներէն մէկը որ Հռոմէն կը դառնար, այնպէս հասկցաւ թէ Կաթոլիկներուն հրաման կը տանի չհամակերպելու միաբանական հաստատութեանց փակումին։ Գէթ նախարարական կուսակցութեան թերթերը այնպէս մեկնեցին անոր խօսքերը։ Եպիսկոպոսները, անշուշտ իրազեկ ըլլալով, աւելի խոհեմութեամբ գործեցին։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Լէոն ԺԳ. զարմանալի կերպով կը պնդէ իր համակրական զգացումներուն վրայ՝ հանդէպ Ֆրանսայի։ Պապը իր տարեդարձին առթիւ կատարուած շնորհաւորութեանց պահուն յայտարարեց թէ Ֆրանսա միշտ կաթոլիկ ազգերուն գլուխը կը գտնուի։ Յետոյ երկարօրէն խօսեցաւ Ս. Յովակիմի նոր եկեղեցիին վրայ, ըսելով որ Ֆրանսացիները առհադին գումար մը ղրկած են իրենց յատուկ մատուռ մը ունենալու նոյն եկեղեցիին մէջ։ Ներկայ կրօնականներուն մէջ կար Մատաքասքարի եպիսկոպոսը։ Պապը միշտ ուզելով նախամեծարութիւն մը տալ կաթոլիկ Ֆրանսայի, հարցուց այդ եպիսկոպոսին թէ Կաթոլիկներուն կացութիւնը ի՛նչ է Մատաքասքարի մէջ։ Եպիսկոպոսը ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդեց եւ շատ գովեց վեհանձնութիւնը Ֆրանսացիներուն որոնք 200 հազար ֆրանք ղրկած են Մատաքասքարի եկեղեցիներուն պէտքին համար։ Դիտել կը տրուի թէ Պապը արդէն իր ընթացքը հասկցուցած է Osservatore Romano յօդուածին մէջ, ուր ըսուած էր թէ Վատիկանի քաղաքականութիւնը անփոփոխելի է եւ թէ Լէոն ԺԳ. պիտի յարատեւէ իր խոհեմ ընթացքին մէջ։ Շնորհաւորական ընդունելութեանց պահուն Պապը բաշխել տուաւ Լուրտի քարայրին նկարը՝ լատիներէն ոտանաւորներով զոր Պապը ինք գրած է։ Պապը այդ ոտանաւորներուն մէջ կը փառաբանէ Կոյս Մարիամը եւ անոր պաշտպանութիւնը կը հայցէ Ֆրանսան ու Իտալիան ներքին պառակտումներէ փրկելու համար։ Ասոնց ամէնքն ալ շատ յստակ կերպով կը պարզեն իրերը, որով Ֆրանսայի նախարարութեան հակառակորդ կուսակցութիւնը պէտք է խրատուի, վասն զի Պապը իրենց համակարծիք չէ։ Պապին հանրապետական միտումները աւելի եւս կը չէզոքեն Կոթթի կարտինալին բոլշականտայի դահերէց անուանելուն մէջ որ բոլոր աշխարհի ուշադրութիւնը հրաւիրած է՝ կաթոլիկ կամ ոչ։ Պապը այն պատճառաւ ըրած է այն անուանումը որ փորձով գիտէ թէ Կոթթի կարտինալը, կարմելեանց նախկին մեծաւորը, ո՛րքան ճարտարութեամբ վարած է իր միաբանութեան գործերը։ Պապը գիտած է թէ Կոթթի կարտինալը գործի մարդ է, դիւրաթեք ու ճարտար, ինչպէս ամէն Ճէնովացի։ Կարտինալ Կոթթի իր հանրապետական ոգիով մոռցնել պիտի տայ իր նախորդին ազնուապետական ընթացքը։ Միշտ ջերմ կուսակից մը եղած է օտար երկիրներու մէջ Ֆրանսայի պաշտպան դերին՝ Կաթոլիկութեան համար։ Իրաւ է որ Կոթթի կարտինալը, իբրեւ Կարմելեան եւ իբրեւ դահերէց եպիսկոպոսներու ու վանականներու Միաբանութեան, ընդդիմութիւն խրատած է ֆրանսացի կրօնաւորներու, բայց ասկէ չի հետեւիր թէ Ֆրանսացիները կ՚ատէ։ Հռոմի եկեղեցական շրջանակներուն մէջ անոր անուանումը համակրութեամբ ընդունուեցաւ եւ այնպէս նկատուեցաւ որ մեծ ճարտարութեամբ պիտի պաշտօնավարէ։ Կոթթի կարտինալը, յանկարծակի մէջտեղ ելած, Լէոն ԺԳ.ի հաւանական յաջորդը կ՚երեւայ։ Հռոմի շրջանակներուն մէջ տակաւին կը հաւատան գուշակութեանց եւ մարգարէութեանց։ Կարմելեանները կ՚ըսեն թէ իրենց միաբանութիւնը կը սկսի Եղիա մարգարէէն։ Ինչպէս յայտնի է, Եղիա մարգարէն երկինք ամբարձաւ հրեղէն կառքով։ Կոթթի կարտինալը, որ Կարմելեանց նախկին մեծաւորն է, Եղիա մարգարէին ուղղակի յաջորդն է։ Քանի որ Պապին եւ հանրապետական կառավարութեանց յարաբերութիւններուն վրայ կը խօսինք, պէտք է ըսենք թէ ասոնք միշտ հաշտարար են։ Փիլիպպեանց պապական նուիրակ կարգուած է Մոնսէնեօր Կուսիսի, որ նրբամիտ ու ճարտար կղերական մըն է Կոթթի կարտինալին գաղափարներովը սնած։ Իր ստացած հրահանգները կը համապատասխանեն՝ Վատիկանի մէջ Փիլիպպեանց կառավարիչ Պ. Թաֆթի հետ եղած կարգադրութեան։ Մոնսէնեօր Կուսիսի իր պաշտօնատեղին ժամանելուն պէս, սպանիացի կրօնականները պիտի մեկնին եւ անոնց պիտի յաջորդեն ուրիշ ազգէ կրօնականներ։ Ասոնց ներկայութիւնը Փիլիպպեանց մէջ միակ արգելքն էր կարգ մը կէտերու մասին սերտ համաձայնութիւններ գոյանալու Վատիկանի եւ Ուաշինկթընի դահլիճին միջեւ։ Մոնսէնեօր Կուսիսի իր պաշտօնը, երկու կողմը գոհացնելու եղանակով, կատարելէ ետքը, իբրեւ վարձատրութիւն բարւոք ծառայութեանց, Ուաշինկթընի պապական նուիրակ պիտի կարգուի. տարակոյս չկայ թէ լաւ պաշտօնավարութիւն մը պիտի ունենայ, վասն զի շատ ճարտար է եւ նաեւ հմուտ Անգլիերէնի։ Շահեկան է գիտնալ թէ այսքան յուսախաբութիւններէ ետքը ի՛նչպէս կ՚ըլլայ որ Լէոն ԺԳ. տակաւին կը յարատեւէ իր հաշտարարութեան մէջ՝ Ֆրանսայի ու Մ. Նահանգաց հանրապետութեանց հանդէպ։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Շահին ուղեւորութեան առթիւ. — Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները. — Ռուսիա. — «Թայմզ»ին մէկ յօդուածը:

Թայմզ, Պարսից Շահին Լոնտոն այցելելուն առթիւ, յօդուած մը հրատարակելով, կը յիշէ երկու երկիրները իրար միացնող բարեկամական յարաբերութիւնները ու հաւաքական շահերը, անոնց միասին կատարած գործերուն քանակութիւնը եւ բրիտանական դրամագլուխներուն ու ձեռնարկութեանց կողմէ Պարսկաստանի մատուցուած ծառայութիւնները։ Թայմզ կ՚ըսէ թէ երկիր մը միայն կայ որուն Պարսկաստանի մէջ ունեցած շահերը կրնան բաղդատուիլ Անգլիոյ ունեցածներուն հետ։ Այդ երկիրն է Ռուսիա։ Լոնտոնի մեծ թերթը կը յարէ. — «Կը խոստովանինք թէ Կասպից ծովէն մինչեւ Աֆղանիստան՝ ռուսական իշխանութեան հաստատումը ապահոված է խաղաղութիւնը այն տեղերը, ուր Պարսկաստան չէր կրնար բարեկարգութիւնը պահպանել, թէ Ռուսիոյ վաճառականութիւնը Պարսկաստանի հետ, հաւասար է Պարսկաստանի արտաքին վաճառականութեան կէսէն աւելիին եւ թէ Ռուսիա այդ երկրին հիւսիսային կողմը մեծ ազդեցութիւն մը ունի, ինչպէս Անգլիա ունի հարաւային կողմը։ Այդ տեսակ դիրք մը թէեւ երկրի մը համար նպաստաւոր չէ, սակայն քանի որ անգլիական եւ ռուսական վաճառականութիւնները շահու կռիւ մը միայն ունին իրարու դէմ, Պարսկաստանի մասին շահաւոր պիտի ըլլայ այդ հակառակութիւնը. միայն որ Պարսկաստանի մէջ թէ՛ Անգլիոյ եւ թէ Ռուսիոյ ձեռնարկութեանց համար տեղ կայ։ Հարկ է ըսել թէ Պարսկաստան պէտք ունի բարեկարգելու իր վարչութիւնը եւ թէ չի կրնար բան մը ընել առանց օտար դրամագլուխներու աջակցութեանը եւ առանց աւելի ձեռներէց ու խոհական օտարականներու օժանդակութեանը։ Կը վախցուի սակայն թէ օտար ձեռնարկութիւնները ընդունելու մասին այս կամ այն նախամեծար համարելու արարքը մի՛ գուցէ միջազգային նախանձոտութիւններ առաջ բերէ. սակայն բնութիւնը այնքան լաւ ճշդած է Անգլիոյ ու Ռուսիոյ ազդեցութեանց շրջանակը, որ ամէնուն համար ալ վնասակար նախանձոտութեան մը որ եւ է պատրուակ չկայ։ Վստահ ենք որ Շահին ուղեւորութիւնը պիտի նպաստէ համոզելու զայն թէ Անգլիա միայն Պարսկաստանի պահպանութեանը ու աւելի զօրանալուն փափաքող է՝ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին վեհապետութեանը տակ, գոյութիւն ունեցող դաշնադրութեանց հիմանը վրայ եւ Անգլիոյ շահերուն եւ օրինաւոր իրաւունքներուն համաձայն։ Որովհետեւ պէտք է հաւատանք թէ Ռուսիա ալ նոյն փափաքը ունի, կրնանք յուսալ որ Անգլիոյ մէջ Շահին եղած սիրալիր ընդունելութիւնը միեւնոյն կերպով պիտի մեկնուի միւս մեծ տէրութեան կողմէ որ միեւնոյն բարեկամութեամբ կապուած է Պարսկաստանի հետ։»

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

«Իմբարսիալ»ի թղթակցին տեսակցութիւնը Պ. Սակասթայի հետ. — Նախարարապետին պաշտօնէ հեռանալու լուրը. — Ազատականները եւ պահպանողականները. — «Էնտեբանտանս Պելժ»ի կարծիքը:

Էնտեբանտանս Պելժի մադրիտեան թղթակիցը իր լրագրին կը հաղորդէ այն տպաւորութիւնները՝ զորս առաջ բերած է Իմբարսիալի մէկ խմբագրին եւ ազատական դահլիճին պետ Պ. Սակասթայի միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւն մը, հրատարակուած նոյն լրագրին մէջ։ Նախարարապետը սա յայտարարութիւնները ըրեր է այդ տեսակցութեան միջոցին. — «Ծերացած եմ եւ կը զգամ թէ հանգստեան ժամը մօտեցած է։ Երկար ատեն պահպանեցի ներքին խաղաղութիւնը։ Տեսայ նոր թագաւորութեան բարեբաստիկ սկզբնաւորութիւնը, քանիմաց ու բարի թագաւորով մը, զոր ազգը կ՚ընդունի խանդավառութեամբ եւ սիրով։ Ուրեմն ատենը հասած է իմ ազնուութեանցս պտուղը քաղելու, իմ դժնդակ աշխատութիւններէս հանգչելու։ Կարծեմ թէ իմ պաշտօնս աւարտած է ալ հիմա։ Աւելի աղէկ հեռանալ, երբ պայմանները լաւ են, որոնք կրնան կերպարանափոխուիլ շատ սպասելով։» Նախարարապետը յարեր է, միշտ Իմբարսիալի խօսքին համաձայն. — «Ինք իշխանութեան գլուխ հասած էր երկար ատեն, որովհետեւ իր երկիրը կը սիրէր եւ անձնուէր զգացումներ կը տածէր արքայական ընտանիքին նկատմամբ. նաեւ համակերպելով խնամակալ – թագուհիին խնդրանքին։ Փափաքած էր ներկայ գահուն երիտասարդ թագաւորի մը բարեբաստիկ սկզբնաւորութեան, կատարելապէս կարող երկիրը կառավարելու։» Պ. Սակասթայի պաշտօնէ քաշուելու այս լուրը, յանկարծական կերպով տարածուած, բուռն ազդեցութիւն մը առաջ բերաւ սկզբան, թէ՛ ազատականներուն մէջ, ուր սխալ մը կալ մը պատճառեց եւ թէ պահպանողականներուն մէջ, որոնք գոհունակութեամբ լսեցին։ Բայց ընդհանուր նախարարական մամուլը սկսաւ տարակոյս յայտնել. յետոյ լաւատեղեակ աղբիւրէ տրուած հրահանգներու համաձայն, հաւաստեց թէ Իմբարսիալ շատ տառապէս ըմբռնած էր Պ. Սակասթայի խօսքերը, փոխանակ անոր ոգին թափանցելու։ Բիչ մը վերը ըսինք թէ պահպանողականները իրենց ուրախութիւնը չէին ծածկած Պ. Սակասթայի պաշտօնէ քաշուիլը լսելով։ Բայց այս վերջինները ապշահար մնացին, երբ կառավարական մամուլը յայտարարեց թէ նախարարապետը բնաւ չէր աճապարեր պաշտօնէ քաշուելու, մանաւանդ եթէ իր պաշտօնակիցները եւ ազատական կուսակցութեան անդամները շատ դժգոհ մնային այդ պատճառաւ։ Ինչ որ պահպանողականներուն յոյսերը աւելցուցած էր սկզբան, այդ լուրին առաջ բերած տպաւորութիւնն էր ազատականներուն մէջ։ Մադրիտ գտնուող նախարարները, ծերակուտականները, երեսփոխանները Պ. Սակասթայի մօտ գացին՝ տեղեկութիւն առնելու համար, դժգոհ ու վրդովուած ամէնքն ալ, որոնք սա կարծիքը ունէին թէ ազատական կուսակցութեան դիրքը պիտի խախտէր, եթէ իր արդի պետը կորսնցնէր։ Էնտեբանտանս Պելժի թղթակիցը դիտել կու տայ թէ Պ. Սակասթայի հաւանական յաջորդները պիտի ըլլան Պ. Պ. Մորէթ, Մոնթէրօ Ռիոս, Վէկա տը Արմիխօ մարքիզը եւ Քանալեխաս։ Ծերակոյտին եւ Երեսփ. Ժողովին ատենապետները, ինչպէս նաեւ ներքին գործոց նախարար Պ. Մորէթ յոյս ունին թէ իրենք կ՚անցնին իշխանութեան գլուխ։ Այս պարագաներուն մէջ, Պ. Սակասթայի քաշուիլը, ընդհանուրին կարծիքով, ազատական կուսակցութեան կազմալուծման պատճառ պիտի ըլլայ, ինչպէս նաեւ այլապէս կուսակցութեանց պառակտումներուն ու մրցակցութեանց, որոնք հանդարտած էին շնորհիւ Պ. Սակասթայի ազդեցութեան եւ հեղինակութեան։ Այսպէս, Էնտեբանտանս Պելժ հաւատ չընծայեր թէ Սպանիոյ նախարարապետը պիտի քաշուի։ Կը կարծէ թէ Սպանիոյ կուսակցութեանց մէջ արմատացած սովորութեան մը համաձայն, պիտի ձգձգին, ժամանակ պիտի շահին, առարկելով թէ Պ. Սակասթայի ո՛չ առողջական վիճակը եւ ո՛չ ալ տարիքը կ՚արդարացնեն սա ենթադրութիւնը թէ այս ձմեռ ալ պարտաւոր իր տանը անցընել ժամանակին մեծագոյն մասը, Պ. Մորէթի եւ իր միւս պաշտօնակիցներուն ձգելով Խորհրդարանին վիճաբանութիւնները եւ կարգ մը ծանրակշիռ խնդիրներ, որոնց լուծումը կը յետաձգուի միշտ։ Եւ եթէ այդպէս ալ ըլլար, նախարարապետը կրնար քանի մը ամիս խնամել իր առողջութիւնը, օդափոխութեան երթալով Միջերկրականի եզերքներուն վրայ, մինչ Պ. Մորէթ փոխանորդաբար պիտի վարէր նախարարապետի պաշտօնը, այն պարագային երբ ազատական կուսակցութեան կազմակերպութիւնը դժուարութեան մատնուէր։ «Շատ լաւ պէտք կը զգացուի թէ, կ՚աւելցնէ թղթակիցը, հարկ է որոշում մը տալ մինչեւ Խորհրդարանին բացումը, որովհետեւ կառավարութիւնը եւ ազատական կուսակցութիւնը ծանրակշիռ խնդիրներով բռնաւորուած են, Պ. Սակասթայի պաշտօնէ քաշուելու խնդիրէն զատ։ Արդարեւ երկրագործական եւ ընկերական խնդիրները աւելի ծանրակշիռ հանգամանք մը կ՚առնեն հետզհետէ, հակակղերական յուզումները դժուարաւ կը զսպուին, առաջ տարուելով Վատիկանի հետ սկսուած բանակցութիւնները, պետութեան հասոյթները կը նուազին բաւական մտահոգ կերպով, 1902ի տարեշրջանին բացը 20–25 միլիոն պիտի ըլլայ, դրամի սակաբերութեան սակերը բարւոքելու երեւոյթ չունին, իսկ վարչական բարենորոգմանց մասին բան մը չէ եղած դեռ, հակառակ հինգ տարիէ ի վեր եղած յաճախակի դեկոյցներուն։»

ՔՈՒՊԱ

Մ. Նահանգաց ու Քուպայի յարաբերութիւնները. — Կղզին ներկայ վիճակը. — Քուպայի կառավարութիւնը:

Ուաշինկթընէն եւ Նիւ–Եորքէն վերջերս Լոնտոն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Մ. Նահանգաց գլխաւոր լրագիրները միշտ մեծ կարեւորութիւն մը կու տան Քուպայի խնդրոյն։ Կը հարցնեն թէ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Պրեկ իրաւունք ունէ՞ր երբ կ՚ըսէր թէ շատ կը տարակուսի որ Քուպացիները՝ ինքզինքնին կառավարելու վիճակին մէջ ըլլան։ Վերջերս իրարու ետեւէ կարգ մը միջադէպեր պատահեցան որոնք չխռովեցին Քուպայի եւ Մ. Նահանգաց կառավարութիւններուն յարաբերութեանց միջեւ եղած ցրտութիւնը։ Նախ Քուպայի կառավարութիւնը, նուաղ դիւանագիտական ոճով մը, պահանջեց Մ. Նահանգներէն պարպել Հավանայի մօտ գտնուած ամրոց մը, որուն նկատմամբ Ամերիկացիները սեփականութեան իրաւունք մը պահանջած չունէին։ Բիչ յետոյ Քուպայի ոստիկանութեան սպայ մը Մ. Նահանգաց ներկայացուցչին կնոջը կառքը կեցուց եւ միանգամայն նախատական խօսքեր ուղղեց անոր։ Քուպայի Խորհրդարանը որոշեց մեծ փոփոխութիւն մը ընել. նաեւ կ՚ուզէ աշխարհականացնել Եկեղեցիին սեփականութիւնները, թէեւ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը, կղզին վարչութիւնը թողելէ առաջ, Քուպացիներուն անունով, համաձայնութիւն մը կնքած է կղերականներուն հետ. նաեւ դաշնադրութիւն մըն ալ Քուպացիներուն հետ թէ ամերիկեան զինուորները քաշուելէ առաջ զինուորական կառավարութեան ձեռք առած բոլոր միջոցները չէին կրնար խնդրոյ առարկայ ըլլալ եւ կամ անտեսուիլ։ Անգլիական Մորնինկ Լիտըր լրագիրը վերջերս սա հեռագիրը հրատարակեց. — «Կրնայ ըսուիլ թէ Քուպայի նոր վարչութեան վերջը շատ հեռու չէ։ Քուպայի նոր կառավարութիւնը պաշտօնի սկսելէն ի վեր, Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը արդէն պէտք կը զգայ միջամտել կղզին գործերուն որուն կացութիւնը գոհացուցիչ չէ։ Օրինակի համար վերջին երեք ամիսներուն՝ մաքսային հասոյթները օրական 40,000 տոլարէն 10,000ի իջան, եւ որովհետեւ Քուպա կատարուած ներածութիւնները չեն նուազած, ուրեմն կ՚ենթադրուի թէ Քուպացի պաշտօնեաները զեղծումներ կը գործեն։ Ասոնց ամէնքն ալ կրնան Մ. Նահանգաց կողմէ միջամտութիւն մը առաջ բերել, արդէն թէ՛ Հավանայի եւ թէ Ուաշինկթընի մէջ Քուպան Մ. Նահանգաց կցելու շարժում մը սկսած է։»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թղթատարատունը ու հեռագրատունը. — Հասոյթները ու ծախսերը. — Քարթ–բոսթալները:

Լոնտոնի թղթատարական ու հեռագրական վերատեսչութեան 1901–1902 տարեշրջանին տեղեկագիրը հրատարակուեցաւ։ Թղթատարութեան հասոյթն է 14,465,870 անգլիական ոսկի՝ նախորդ տարեշրջանէն 470,400 ոսկի աւելի։ Ծախքն է 10,466,519. նախորդ տարեշրջանէն 424,935 աւելի։ Ուրեմն զուտ շահն է 3,999,351 անգլիական ոսկի, որ նախորդ տարեշրջանէն 43,465 ոսկի աւելի է։ Հեռագրական հասոյթն է 3,570,046 ոսկի՝ նախորդ տարեշրջանէն 110,693 աւելի, բայց ծախքերը 424,853 ոսկի տաւելցած են եւ կը հասնին 4,221,852 ոսկիի, որով 651,806 ոսկիի բաց մը կայ, որ 1900–1901 տարեշրջանի բացէն 314,162 աւելի է։ Եթէ հեռագիրներու գնման համար հաստատուած դրամագլուխին տոկոսը հաշուի առնուի, այդ բացը 950,666 ոսկի կ՚ըլլայ։ Ասոր հետ միասին հեռագրական ու թղթատարական միացեալ վարչութիւնը 1901–1902 տարեշրջանին համար երեք միլիոն անգլիական ոսկիի զուտ շահ մը կ՚ունենայ։ Յանձնուած նամակներու թիւը այսքան շատ չէր եղած։ Քարթ–բոսթալներն ալ չափազանց աւելցած են, ինչ որ արդիւնք է պատկերազարդ քարթ–բոսթալներու նորութեան։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ. — 1890ի 4 առ % օսմ. քօնսոլիտէի փոխառութեան (Օսմանիէ) պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1896 սեպտեմբերին աւարտող թուղթերուն կտրոնները եթէ չներկայացուին մինչեւ յառաջիկայ օգոստոս 31/13 սեպտեմբեր, ջնջուած պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 19 օգոստոս 6—7

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՊԱՆԿԱԼԹԻ
46րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական եւ գիտնական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ, եւ իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կազմեն այս տարի 21 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական ռէալական դպրոցին (Realschule) յառաջագրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պէտքերին։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ եւ առանց քննութեան Եւրոպայի ո եւ է բարձրագոյն վարժարանին յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա եւ Գաղղիոյ քանի մը քաղաքները) եւ կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տճկ. Գաղղ. Գերմ. եւ Անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղիերէն լեզուն գործնականապէս սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն երեք գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերել տուաւ վարչութիւնս Պարիզէն։ Այս տարի, 4 պիտի ըլլայ ասոնց թիւը։ Նոյնպէս գերմաններէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մըն ալ բերել կու տայ այս տարի վարչութիւնս՝ Վիեննէն։ Ամէն ամիս ծնողաց կը ղրկուի համեմատական ամփոփացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին վարքային եւ ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ ծառալից պարտէզի մը մէջ. ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը։ 1902–1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 2/15 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստոսին 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Երեք. օրը՝ Սեպտ. 3ին։ Հրատարակուած է վարժարանիս 4րդ տեղեկագիրը, եւ աշակերտք կրնան առնուլ զայն ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԵՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՆԿԱԼԹԻ
P. GABRIEL Dr. MENEVICHIAN
Constantinople, Pancaldi
845 5—14

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան հպատակութեանց դիւանին տնօրէն օգնական Թէվֆիք պէյի։ Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ արտաքին գործոց նախարարութեան դատական դիւանին տնօրէն Թահսին պէյի։

—Խարբերդի նահանգին Հիւսնիմանսուր գաւառակին նախագ անուանուեցաւ Իսքէնտէրունի նախորդ նախագ Մէհմէտ Արիֆ էֆ.։ Սըվազի նահանգին Երպաա գաւառակին նախագ անուանուեցաւ Պէէբաղարի նախորդ նախագ Մուսթաֆա Շիւքրի էֆ.։ Պրուսայի նահանգին Պիլէճիկ գաւառակին նախագ անուանուեցաւ Բայբուրդի նախորդ նախագ Սիւլէյման Հիլմի էֆ.։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բրէզրէնի կառավարիչ Ճէլալ պէյի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ղալաթիոյ մաքսատան դռնապանապետներէն Թէվֆիք պէյի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Իզմիրի հոլանտական ընդհանուր հիւպատոսին կնոջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Իգդամ կ՚արտատպէ Պերլինի մէջ հրատարակուող Ասիա Հէրոլդ գերման թերթին հրատարակած «Մեր բարեկամները՝ Թուրքերը» խորագրով հետեւեալ յօդուածը զոր ստորագրած է Միրց ֆոն Պրիգէյն.

«Անցեալները երբ Պաղտատի երկաթուղիին մենաշնորհի խնդիրը ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ էր, գիտական աշխարհին պատկանող մէկ բարեկամիս հետ օսմ. երկիրներու վիճակին վրայ տեսակցութիւն մը ունեցանք։ Խօսակիցս մեծ կարեւորութիւն կու տար օսմանեան երկիրներու եւ Գերմանիոյ միջեւ հաստատուած տնտեսական ու առեւտրական յարաբերութիւններուն։ Համոզուած զգայացուցած եմ թէ գիտական շրջանակներու պատկանողներէն ոմանք որ ամէնէն աւելի արեւելեան խնդիրներով կը զբաղին, շատ սահմանափակ տեղեկութիւններ ունին օսմ. երկիրներուն վիճակին վրայ։ Ուստի մէջ պիտի բերեմ մեր մեծ անձնաւորութիւնները կազմող երեք հոգիի կարծիքը։ Պիզմարք որուն ընդարձակ տեսութիւնը ամբողջ աշխարհի վրայ կը տարածուէր, ըսած է թէ Թուրքերը Արեւելքի ցեղերուն ամէնէն վեհանձն են։ Մոլթքէ որ ցեղերու ուսումնասիրութեան մասին ալ նշանաւոր է, Օսմանցիներու մասին գրածներուն մէջ իբրեւ պատուաւոր ու քաջարի ցոյց կու տայ Օսմանցիները։ Պառոն ֆոն տը Կոլց որ տասը տարի օսմ. բանակին մէջ գտնուեցաւ եւ վերջերս Վիլհէլմ կայսեր հրամանով Գերմանիոյ Ա. զօրաբանակին հրամանատար կարգուեցաւ, գրուած է Թուրքերու զինուորական բարձր յատկութիւնները եւ բնածին կորովամտութիւնը ու համեստութիւնը։ Իսլամները իրաւամբ բոլորովին տարբեր են այն կարծիքէն ու համոզումէն որոնք անոնց նկատմամբ կը տիրեն արեւմտեան երկիրներու մէջ։ Իսլամները թէ՛ ազնիւ զգացումներու տէր են եւ թէ բազմաթիւ լաւ յատկութիւններ ունին։ Իսլամ Թուրքերը պէտք է զանազանել Արեւելքի միւս ցեղերէն։ Միւս ցեղերն են որ պատճառ կ՚ըլլան Արեւմուտքի մէջ Թուրքերու մասին աննպաստ կարծիքներ գոյանալուն։ Հակառակ իրենց վերագրուած մոլեռանդութեան, Թուրքերը տէրութեան պաշտօններուն մէջ ընդունած են օտարականները։ Թուրքերը Աստուծոյ ու Վեհապետին հնազանդող են, հաւատարիմ, իրենց համաստաններուն հանդէպ գթասիրտ, ժրաջան ու գոհացող։ Արեւելքը լաւ ճանչցողները միաձայն կը գնահատեն Անատոլիի երկրագործները։ Հոն իսլամական զգացումները կը տիրեն բոլորովին, եւ իսլամական կրօնքը հաստատուած է որ ամէնէն աւելի կը ծառայէ մարդկային սեռին կատարելագործմանը։ Սակայն Թուրքերուն ամէնէն ազնիւ նմոյշը ցոյց տուող տարրը միայն գիւղացիներէն չի բաղկանար։ Ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն մէջ բազմաթիւ են այն տեսակ մարդեր որոնց վրայ կը սքանչանան օտարները։ Օսմ. երկիրներու մէջ ամէն օր մեծանձնութեան մեծամեծ արգինքներ կը տեսնուին որոնք կրնան ակնածանք ազդել՝ իրենց համաստանը սիրելու մենաշնորհը ունենալ կարծող Արեւմուտքցիներուն։ Իսլամները, ամէն ցեղէ աւելի, լաւ կը վարուին անասուններուն հետ։ Ամէն դասակարգի պատկանող Թուրքերը մասնաւոր ազդեցութիւն մը կ՚ընեն դիտողի մը վրայ։ Իսլամին դէմքին վրայ համակրութիւն հրաւիրող մասնաւոր գիծեր կան։ Իսլամը բնածին ծանրախոհութեամբ ու հանդարտութեամբ մը կը շարժի։ Խօսակցութեան միջոցին մարդասիրութեամբ եւ համակրութեամբ կը վերաբերուի դէպ ի իր խօսակիցը. խօսքը սրտի կ՚ազդէ, բայց տիրապետող ձեւ մը չունի։ Իսլամը փափուկ խնդիրներու մէջ մեծ բարեկրթութեամբ կը խօսի։ Իսլամը օրուան հինգ աղօթքները կը կատարէ եւ Ռամազանի ծոմապահութիւնը կ՚ընէ։ Կրօնասիրական այդ յատկութիւնը մինչեւ Զանզիպար բոլոր արաբական ցեղերն ալ ունին։ Հոս կ՚ուզեմ մէջ բերել Վեհ. Սուլթան Ապտ–իւլ–Համիտ Բ. կայսեր ջանքերը ու գործունէութիւնը։ Օսմանեան Փատիշահը Արեւմուտքի բոլոր վեհապետներէն աւելի ժրաջան է ու աշխատող։ Քանի մը ժամ միայն կը քնանայ. ամբողջ ժամանակը աշխատելով կ՚անցընէ։ Պէտք չէ մոռնալ սա կէտը թէ Օսմանցիներուն մեծագոյն վեհապետը տէրութեան կարեւոր գործերովն ալ կը զբաղի։ Վերոգրեալ բոլոր պարագաները եթէ նկատողութեան առնուին, Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ հաստատուած բարեկամական յարաբերութիւնները զարմանալի չեն երեւար։ Այդ փոխադարձ մտերմութիւնը արդիւնք է տնտեսական շահերու եւ բարքի ու զգացումներու նմանութեան։ Շատ բնական է թէ Վեհ. Սուլթան Ապտ–իւլ–Համիտ Բ. եւ Վիլհէլմ կայսրը որոնք իրենց ցեղերուն բարձր յատկութեանց վեհ մարմնացումներն են, զիրար գնահատեն։ Օսմանցիները ու Գերմանները զիրար ո՛րչափ աղէկ ճանչնան, անոնց մէջ աւելի մտերմութիւն եւ համակրութիւն պիտի հաստատուի։»

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ելմտական գանձը, այսօրուընէ սկսեալ, միջէկ ամսաթոշակ պիտի վճարէ կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն։

—Քաղաքային հանգստեան թոշակի սնտուկը ամբողջովին վճարեց անպաշտօն վիճակի յուլիսի ամսաթոշակները։ Երէկ ալ սկսաւ հանգստեան կոչուածներու, որբերու եւ այրիներու յուլիսի ամսաթոշակները վճարել։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Պրուսայի նահանգին Երթողրուլ գաւառին Բաբադէրէ գիւղախումբին բնակիչները կայս. գթութեան դիմած են, ըսելով որ ծխախոտի Ռէժիին վարչութիւնը ծանուցած է որ իրենց հաւաքած տունկերը չորս օրէն արմատախիլ պիտի ըլլան։ Բնակիչները կը յարեն թէ այդ որոշումը եթէ գործադրուի, մեծապէս պիտի վնասուին։ Կայս. Իրատէ մը բարեհաճեցաւ հրամայել որ այդ ժողովուրդը վնասի չենթարկելու համար հարկ եղածը գործադրուի։ Ելմտական նախարարութիւնն ալ, Բ. Դրան հրամանով, խնդիրը հաղորդեց Ռէժիի վարչութեան։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիներու Ընկերութիւնը մեզ կը հաղորդէ 33րդ շաբթուան՝ օգոստոս 13էն 19 (Ն. Տ.) հասութացոյցը։ Այդ միջոցին Հայտար Փաշա–Էնկիւրիի գիծին (578 քիլոմէթր) իւրաքանչիւր քիլոմէթրի հասոյթն է 11,293 ֆր. նախորդէն 145 ֆր. պակաս։ Միւս շաբաթներուն հասոյթն է 12,958 որ նախորդէն 1,958 աւելի է։ Էսկիշէհիր–Գոնիայի գիծին (445 քիլոմէթր) հասոյթն է 4,524 ֆր. նախորդէն 811 պակաս։ Միւս շաբաթներուն հասոյթն է 5,942, նախորդէն 1,606 աւելի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Մեծ–Եպարքոսը նկատելով որ Իտալիոյ մէջ ալ քոլերա երեւան ելած է եւ Եգիպտոսի մէջ ալ այդ հիւանդութիւնը հետզհետէ կը ծաւալի, եւ նկատելով որ օսմ. երկիրներու եւ մայրաքաղաքին մէջ ամէն ատենէ աւելի պէտք է հսկել հանրային առողջապահութեան վրայ, կայս. Իրատէի մը համաձայն պէտք եղածը ծանոյց առողջապահական վարչութեան։ Միւս կողմէ նաեւ հրահանգ տուաւ քաղաքապետութեան, որպէս զի նոյն պաշտօնատանն մէջ կազմուած հանրային առողջապահական յանձնաժողովը հարկ եղած բոլոր միջոցները ձեռք առնէ եւ մեծ ուշադրութեամբ գործէ։ Քաղաքապետութիւնն ալ այդ մասին հրահանգներ տուաւ Թաղապետական շըրջանակներուն։

—Երեքշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ երկու մահացու դէպքեր պատահեր են եւ Եգիպտոսի միւս մասերուն մէջ 507 դէպք ու 382 մահ։

ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.— Յունաց Պատրիարքարանին Սինոդը որոշեց Հալքիի աստուածաբանական վարժարանին ուսուցիչներուն կարծիքը առնել Ճիպրալթարի ու Երուսաղէմի անկլիքան եպիսկոպոսներուն այն հարցումին համար թէ օրթոտոքս կղեր չգտնուած տեղ մը եթէ անկլիքան կղերը Եկեղեցւոյ խորհուրդները մատակարարէ Օրթոտոքսի մը, ատիկա իր Եկեղեցիէն բաժնուա՞ծ կը նկատուի թէ ոչ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչական Խորհուրդը որոշեց խնայողական սնտուկ մը հաստատել կեդրոնական վարչութեան տպարանին ամէն տեսակ գործաւորներուն համար։ Այդ սնտուկը պիտի սկսի սեպտեմբեր 1)14էն։ Երբ գործաւորներէն մահ պատահի, անոնց իրաւունքը պիտի տրուի ընտանիքներուն։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ պայմանադրութիւն մը կնքուեցաւ Պուլկարիոյ ու Սերպիոյ միջեւ։ Յառաջիկայ յունուարէն պիտի գործադրուի։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Մեծ-Եպարքոսը հեռագրով ծանոյց բոլոր նահանգները՝ փութով ղրկել Հիճազի երկաթուղիին շինութեանց ծախքին համար խոստացուած գումարներուն մնացորդները։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ պաշտօնատանն մէջ, ինչպէս յայտնի, յանձնաժողով մը կազմուած է՝ տէրութեան հասոյթները աւելցնելու մասին խորհրդակցութիւններ կատարելով, հետզհետէ ծրագիրներ մատուցանելու Բ. Դրան։ Միանգամայն ուրիշ տէրութեանց մէջ գանձուած հասոյթներէն անոնք որ այս տեղի անտեսական վիճակին կը համապատասխանին, հոս գործադրելու համար հարկ եղած քննութիւնը կատարել։ Մեծ-Եպարքոսը գրեց ելմտական նախարարութեան՝ տեղեկագրել թէ այդ յանձնաժողովին կազմուած թուականէն մինչեւ հիմա ինչ եղած է։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան գործակատար Պ. Պընսըն, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՆԻՑՑԷԻ նախորդ կառավարիչ Խայրի էֆ.ի ամսական 2250 ղրուշ յատկացուեցաւ՝ իբրեւ անպաշտօն վիճակի թոշակ։

ՖԵՐԻՏ ՓԱՇԱ.—Ձեռնհաս պաշտօնատանը գրեց քաղաքային հանգստեան թոշակի սնտուկէն՝ անպաշտօն վիճակի թոշակ յատկացնել Անատոլի նահանգներուն քննիչ յանձնաժողովին նախորդ նախագահ Ֆէրիտ փաշայի։

ՆԵՐՈՒՄ.—Ճէպէլը Ղարպիցի Շէյխ Պարունի անունն անձը որ հինգ տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած էր եւ երկու տարիէ ի վեր պատիժը կը կրէր, կայս. ներման արժանացաւ։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԴԵՂԵՐ. — Մաքսային վերատեսչութիւնը արգիլեց մուտքը Լոնտոնէն Սիմոնթոֆէր Լէճնի անունով բերուած տասը սրուակ լատանում ու սիտէնհամը, վասն զի տարրալուծուելով հաստատուեցաւ թէ պէտք եղածին չափ մորֆին չի պարունակեր եւ առողջութեան վնասակար է։ Լոնտոնէն Ճ. Մէզիքի անունով բերուած բիլիւլ քօքլիւնները երաշխաւորութեամբ ետ պիտի դարձուին, վասն զի անոնց բաղադրութիւնը անծանօթ է։ Լոնտոնէն բերուած մարկարինները թամպակի իւղով խառնուած ըլլալով, կամ ուրիշ նիւթով մը պիտի ներկուին եւ կամ ղրկուած տեղը պիտի վերադարձուին։ Մարսիլիայէն բերուած երկու ծրար սալիփլաթ ու պիզմութ խառնուրդ ըլլալով եկած տեղը պիտի վերադարձուին։ Թրիեսթէէն բերուած ութը օխա մորուքի փոշիները դաճէ բաղկացած ըլլալով, ետ պիտի ղրկուին։

ՍԱՔՔԱՐԻՆ. — Մաքսային վերատեսչութիւնը հրահանգ խնդրեց Բ. Դուռնէն թէ դեղի վաճառականներու անունով բերուած «սաքքարին»ներու մուտքը պէ՞տք է արտօնել թէ ոչ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտրական դատարանը, կ'ըսէ Իգտամ, սնանկ հռչակեց դեղի վաճառական Սթավրի Գոչմալեալըն՝ հաստատուած Գալաթիա Գարա Մուստաֆա փողոց թիւ 9։ Դատարանին անդամ Րիզա պէյ ժիւժ գոմիսէր եւ փաստաբան Վալիաս Սիմոնաքի ու Բալաքի էֆ.ներն ալ առժամեայ սէնտիք կարգուեցան։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը որոշեց մանտա—բոսթի եւ քոլի—բոսթալի գործողութիւն կատարել նաեւ Հայտար Փաշայի, Մարաշի, Զանղըլըբի, Զաֆրանպօլըի, Թօքատի, Այնթապի, Բիլիսի, Անտիօքի, Կիւմիւշխանէի ու Դըրչէնի նամակատուններուն մէջ։ Այդ գործողութիւնները պիտի սկսին վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ՀԱՄՏԻ ՓԱՇԱ, Սեւ Լերան եւ Սերպիոյ սահմանագլուխներուն քննիչը, այսօր, Կ. Պոլիս կը ժամանէ երկաթուղիով։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ սեղանաւորներէն Քոնսթանթէն Պէյլի անուն Յոյն մը ծանուցեր է Յունաց Պատրիարքարանին թէ իր ծննդավայրին՝ Մանասթըրի գիւղերէն մէկին մէջ մտադիր է վարժարան մը կառուցանել։

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց խաղող բաժնել բոլոր զինուորներուն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ.—Մասնաւոր լուրերու նայելով, Էնկիւրիի նահանգին ցորենի բերքը, այս տարի, 3½–4 միլիոն քիլէ է, Գոնիա՝ 2½–3 միլիոն եւ Գարահիսար՝ նոյնքան։ Բերքը քանակով պակաս չէ անցեալ տարիէն, բայց տեսակով շատ վեր է։ Ժողովուրդը հետզհետէ աւելի յարդ կուտայ երկրագործութեան։ Անատոլի երկաթուղիի Ընկերութիւնն ալ իր ընծայած դիւրութիւններով մեծապէս կը նպաստէ երկրագործութեան զարգացումին։

—Ալիւրի ամէն տեսակներու գինը քանի փարա ինկաւ իւրաքանչիւր պարկին։ Երէկ Մարսիլիայէն 68 պարկ ժամանեցին։

—Ցորենի գինը միեւնոյնն է։ Երէկ ժամանեցին 5500 վակոն Անատոլիէն եւ 500 ալ Էտիրնէէն։

—Աղջի օրը խաշուէի գինը մէկ փր. բարձրացաւ։ Հալէի մէջ անմիջական յանձնուելիքը կ'արժէ 38½ փր.։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Քէրքուքի պարսկական հիւպատոս Ալի խան, կ'ըսէ Սէրվէթ, նոյն տեղը ուղեւորութիւն մը կատարած ատեն, ութ աւազակներ վրան յարձակեր եւ Ալի խանը ձեռքէն եւ սպասաւորը գլուխէն վիրաւորեր են։ Յետոյ յափշտակեր են անոնց ունեցածները։ Հիւպատոսին քով հինգ հազար ղրուշ կար։ Տեղւոյն կառավարիչը իմանալով զինուորներ ղրկեր է, որոնք աւազակներուն տեղը պաշարեր են։ Զարագործները զէնքի դիմելով, զինուորներն ալ փոխադարձաբար պատասխաներ են։ Աւազակներէն երեքը սպաննուեր եւ հինգը ձերբակալուեր են՝ գողօններով։

ԿԵՂԾ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ շատ մը յոռի արդիւնքներ տուաւ, որոնց ամէնէն վնասակարն ու տեւականն է ջղային հիւանդութիւնը։ Այսօր ամէն մարդ՝ տարբեր ձեւերու տակ՝ ենթակայ է ջղային հիւանդութեան ու եւ է տեսակին. փափկակազմ կիներ մանաւանդ՝ բնաւ զերծ չեն անկէ։ Դիւրագրգռութիւն, անքնութիւն, կէս գլխու ցաւ, սրտի փախփախում, մարսելիք, քնաշրջիկութիւն, խաբէի, սիաբիէ եւն. եւն. արդիւնք են ջղային հիւանդութեանց, զորս հիմնապէս եւ ապահով կերպով կը բուժէ ՎԱԼԵՐԻԵԱՆԱԹ ՏԸ ՊԻԵՐԼՕ անուն դեղը, որ կը ծախուի ամէն տեղ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայր եկեղեցիի նորոգութեան համար, ինչպէս արդէն գրեցինք, հարկ եղած պատրաստութիւնները կը տեսնուին, ի մօտոյ սկսելու համար նորոգութեան։ Ճարտարապետ Գրիգոր էֆէնտի Մելիտոսեան այս առտու Պատրիարքարան երթալով կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեց. ապա Պատրիարքարանի արձանագրութեան դիւանի տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի եւ ուրիշ պաշտօնեաներու հետ Մայր եկեղեցի իջնելով՝ ճարտարապետական քննութիւններ կատարեց։ Մելիտոսեան էֆ. իր ծրագիրը պիտի ներկայացնէ Ս. Պատրիարքին, ըլլալիք ծախքերուն նկատմամբ ալ իր տեսութիւնները հաղորդելով Ն. Սրբազնութեան։

—Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին առթիւ մայրաքաղաքիս ամէն եկեղեցիներու համար քարոզչի պէտքը զգալի ըլլալով, շատ մը Թաղ. Խորհուրդներ օր առաջ խորհած են քարոզիչ մը հրաւիրել։ Այսպէս Պատրգիւղի Թաղական Խորհուրդը Վերափոխման տօնին առթիւ հրաւիրած է Դուրեան Սրբազանը, որ ընդունած է այդ հրաւէրը։ Իսկ Տ. Երեցեան Սրբազան պիտի պատարագէ Ս. Փրկչի մատուռին մէջ. այս առթիւ Տ. Գէորգ Սրբազան մտադրած է Աստուածածնի տօնին յատուկ եկեղեցիի խաղողը ինք հոգալ մայրաքաղաքիս բոլոր այն եկեղեցիներուն համար, որոնք Ս. Աստուածածնի անունով կառուցուած են։

—Բերայի Թաղ. Խորհուրդի նորընտիր ատենադպիր Խաչիկ էֆ. Ղազարոսեան այս օրերս ձեռնարկած է Ս. Յարութիւն եկեղեցիին եւ դպրոցին նորոգութեան։ Այս նորոգութիւնը կը կատարուի առանց խորհրդակցութեան եւ առանց նուազուրդի։ Միւս կողմէ, ճարտարապետ Նահապետ էֆ. Յակոբեան որ տարիներէ ի վեր Բերայի եկեղեցիներու եւ կալուածներուն նորոգութիւնները կը կատարէր, ի հեճուկս ձեռնարկած է Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին ներքին մասերուն, ինչպէս նաեւ տաճարի արտաքին դրան եւ ուրիշ նորոգութեանց, ծախքերը իր անձնականէն հոգալով։

—Գասըմ-Փաշայի նախորդ քարոզիչ Տ. Մարկոս վարդապետ Դարադաչեան Սըվազի Ս. Նշան վանքը պիտի ղրկուի։

—Երուսաղէմի միաբան Մամբրէ եպիսկոպոս կրօնական նոր երկասիրութիւն մը պատրաստեր է, որ Աւետարանի զանազան մասերը կը բացատրէ։ Սոյն աշխատասիրութիւնը Պոլսոյ մէջ պիտի տպուի ի մօտոյ։

—Յարաբերական Դիւանի տեսուչ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի պատրաստած պաշտօնագրերը երէկ յանձնուեցան առ որ անկ է, Պատրիարքարանի գործակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի միջոցաւ։

— Բազմարդիւն ուսուցիչ Գաբրիէլ էֆ. Ներշապուհ, որ բաւական ատենէ ի վեր Հիւանդանոցը կը գտնուէր իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար, այսօր Ատանա կը մեկնի։ Ներշապուհ էֆ.ի համար ասկէ առաջ բացուած հանգանակութեան գումարը հասած է 2000 ղրուշի։

—Սանասարեան վարժարանի տեսուչներէն Սրուլեան էֆ. երէկ մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ։

—Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամ Տոքթ. Աբրահամ պէյ Նազարեան երեքշաբթի օր Հիւանդանոց երթալով՝ քննութիւն մը կատարեր է հաստատութեան բժշկական վիճակին նկատմամբ։ Հաստատութեան վիրաբուժապետ Տոքթ. Զարդարեան նոյն օրը բացակայ ըլլալով՝ Նազարեան պէյ ինք քններ է արտաքին հիւանդութեանց բաժնին մէջ գտնուող հիւանդները։ Նախընթաց օր ալ, Հոգաբարձութեան միւս անդամները, ատենապետ Ազն. Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի հետ, Հիւանդանոց գացեր եւ աչքէ անցուցեր են հիւանդարանը եւ միւս մասերու վիճակը։

—Գումգաբուի չորս թաղերու Աղքատախնամի նախորդ Տնօրէն Խորհուրդի 13 ամսեայ պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը ստացանք։ Տնօրէն խորհուրդը պաշտօնի ձեռնարկած է 1901 յուլիս 1ին, բայց չուզելով նախկին Տնօրէն Խորհուրդին երկամեայ պաշտօնավարութեան անջատ հաշուեկշիռը ներկայացնել, իր տեղեկագիրը պատրաստած է 1901 մայիս 1էն մինչեւ 1902 մայիս 30։ Այս շրջանին մէջ Աղքատախնամը դարմանել տուած է 912 երկսեռ հիւանդ, ամէն ազգէ ու կրօնքէ։ Աղքատախնամի մասնաւոր բժիշկը դարմանած է 778 հիւանդ, որոնցմէ 10 հոգի միայն մեռած են։ 13 ամսուան միջոցին Աղքատախնամը ունեցած է 47,333 ղրշ. հասոյթ, նուիրատուութենէ գոյացած է 13,095 ղրուշ, գանձանակներէ՝ 6404 ղրուշ, բաժանորդագրութենէ (321 բաժանորդ) 9512 ղրուշ, պնակէ 6551 եւ Թէքէլեպուրի մէջ տրուած թատերական ներկայացումէն՝ 9678 ղրուշ։ Այս շրջանին մէջ գներ է 10 Պրէտի Թոնսիէի արժեթուղթ 12,555 ղրշ.ի, որով Աղքատախնամին ունեցած եգիպտական թուղթերուն գումարը եղած է 15։ 10,155 ղրշ. ծախք եղած է դեղերու համար եւ 5200 ղրշ. ալ վճարուած է իբրեւ բժիշկի ամսական, 400 ղրշ.ի հաշուով։ Միսի եւ կաթի համար ծախք եղած է 9993 ղրշ.։ Նախորդ Տնօրէն Խորհուրդը, ամէն ծախք ըլլալէ յետոյ, 3961 ղրշ. հնչուն դրամ թողած է իր յաջորդին։ Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան տարեկան 20 ոսկի նուէր ըրած է Աղքատախնամին, եւ Ս. Պատրիարքն ալ Պ. Բօլ Սթեֆանովիչի կտակէն 15 ոսկի յատկացուցած է։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ըստ փափաքանաց Տիկին Երանուհի Ս. Բարթող պէյի, յառաջիկայ երկուշաբթի (օգոստ. 19) Ս. Աստուածածնայ տօնի մեռելոցի օրը, Երուսաղիմայ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ Ս. եպիսկոպոս Երէցեան հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել հաստատութեանս Ս. Փրկչի մատրան մէջ, եւ յետ աւարտման Ս. Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել Տիկնոջ համայն ննջեցելոց հոգւոյն համար։

—Հանգուցեալ տիկին Զարման Թաշճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆէնտի Դարամանեան։

(Հոգաբարձութիւն)

ԻԶՄԻՐԻ Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնս պատսպարելոց համար նպաստի աղբիւր մը գոյացնելու դիտաւորութեամբ՝ ձեռնարկած է նոյն հաստատութեան մէջ մասնաւոր վայր մը պատրաստել, ուր պիտի ցուցադրուին յուղարկաւորութեան, մեռելոցի, ննջեցելոց տարեդարձի եւ այլ նմանօրինակ պարագաներու յատկացած արուեստական ծաղկեպսակներ՝ յոյժ ճաշակաւոր կերպով յօրինուած եւ Փռանկաց Թաղի վաճառումներէն իրապէս զեղչեալ գիներով։

Հոգաբարձութիւնս լիայոյս է թէ արգոյ հասարակութիւնը պիտի փութայ արդեամբ պատասխանել մեր հրաւէրին, անգամ մը եւս ապացուցանելով՝ թէ գիտէ ամէն առիթէ օգուտ քաղել Հիւանդանոցի զարգացման եւ պայծառութեան մասին եղած ջանքերը քաջալերելու համար։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի

Ատենադպիր	Ատենապետ
ՅՈՎՀ. Գ. ԲԱԲԱՋԵԱՆ	ՆՇԱՆ ԶԱՐԵՆՑ

Իզմիր, 12 Օգոստոս

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՊՈՑՏԱՄ, 27 օգոստոս. — Իտալիոյ Թագաւորը, իր հետեւորդներուն հետ, ժամանեց իրիկուան ժամ 5¼ին։ Կայարանին մէջ որ շքեղապէս զարդարուած էր, կը սպասէին Վիլհէլմ կայսրը, գահաժառանգ իշխանը, միւս իշխանները, ֆոն Պիւլով կոմսը, Վալտէրսէ մարէշալը եւ քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Երբ կառախումբը ժամանեց, զինուորական պատիւներ ընծայուեցան եւ Իտալիոյ քայլերգը նուագուեցաւ։ Ընդունելութիւնը շատ սիրալիր եղաւ։ Վեհապետները քանի անգամ զիրար ողջագուրեցին։ Իշխաններու եւ հետեւորդներու ներկայացումէն ետքը, Գերմանիոյ կայսրը ու Իտալիոյ Թագաւորը անցան բարեւել կեցող զինուորներուն առջեւէն։ Յետոյ ամէնքն ալ կառքերով պալատ գացին։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէթի եւ Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը առանձին կառք մը նստած էին։ Պալատին մէջ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը ողջունուեցաւ Գերմանիոյ կայսրուհիէն եւ բոլոր իշխանուհիներուն կողմէ։ Կայարանէն մինչեւ պալատ ժողովուրդը խանդավառութեամբ ողջունեց երկու վեհապետները։

ՓԱՐԻԶ.—Նախագահ Պ. Լուպէ, ուրբաթ օրը, Փարիզի մէջ պիտի ընդունի Պարսից Շահին այցելութիւնը։

ՊՐԵՍԹԻ.— Լանտէռնոյէն վտարուած Սէնթ-Էսպրիի մայրապետները վերստին ձեռք անցուցին իրենց վարժարանը, վասն զի իրենց թուղթերուն մէջէն գտան խնամակալութեան հրամանագիր մը՝ 1828 թուականին տրուած։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ (Պաշտօնական).—Ամսոյս 21ին Օտեսայի մէջ ժանտախտի կասկածելի դէպքէ մը մահ մը պատահեցաւ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (պաշտօնական). — Անցեալ շաբթու քոլերայէ 1127 դէպքեր ու 791 մահեր պատահեցան։ Մինչեւ հիմա պատահած դէպքերու ընդհանուր թիւն է 4787։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ պաշտօնաթերթը եւ Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ համակրական ընդունելութիւն մը կ'ընեն Իտալիոյ Թագաւորին զոր կը կոչեն «Հաւատարիմ բարեկամ ու դաշնակից կայսեր»։ Կ'ըսեն թէ Իտալիոյ Թագաւորը իր հօրը խաղաղութեան գործը շարունակած եւ զօրաւոր աջակցութիւն մը գտած է Երրեակ Զինակցութեան մէջ։ Յետոյ անկեղծ մաղթանքներ կ'ընեն Իտալիոյ բարեբաստիկ ու խաղաղ բարգաւաճմանը համար։ Կ'ողջունեն նաեւ Պ. Բրինէթին իբրեւ կորովամիտ աշխատակիցը Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՕՍԹԱՆՏ, 27 օգոստոս.— Միջազգային սպաներու միջեւ կատարուած մեծ փորձին ատեն, ֆրանսացի տեղակալ Մատամէ առաջին հասաւ։ Պրիւսէլէն Օսթանտ վեց ժամ 52 վայրկեանէն գնաց։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ալիքանթէէն կը հեռագրեն թէ սոսկալի փոթորիկ մը ծագած է նոյն նահանգին մէջ։ Քանի մը քաղաքներ ողողուած են, մանաւանդ Վիլլէնա գեղեցիկ քաղաքը։ Երկաթուղիներու երթեւեկութիւնները ընդհատուած են։ Ահագին վնաս կայ։

ԼԱ ՀԷ.—Վիլհէլմինա Թագուհին Խորհրդարանին նստաշրջանը պիտի բանայ նոյեմբեր 16ին։

ԳԱՀԻՐԷ.—Առողջապահական կացութիւնը մեծ բարուոքում կրեց։ Վերջին շաբթուան մէջ 32 նոր դէպքեր միայն պատահեցան։

ՓԱՐԻԶ.—Օրանժի նախկին նախագահ Պ. Շթայն ձմեռը Մանթօնի մէջ պիտի անցընէ։

ՊՐԻՒՍԷԼ.—Տիկին Պոթա ծանրապէս հիւանդ է հոս։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Քանատայի նախարարապետ Սըր Ու. Լորիէի։

ՓԱՐԻԶ.—Գերմանիոյ կայսրը Փարիզ այցելած է։ Այս հարցումը յաճախ կրկնուած է. կ'երեւայ թէ այդ հարցումին հետզհետէ կարելի պիտի ըլլայ հաստատական կերպով պատասխանել։ Պերլինի Լոքալ Անցայկըր բնաւ չի տարակուսիր, եւ իր ըսածներուն իբրեւ հաստատութիւն մէջ կը բերէ թուղթ մը թէ Վիլհէլմ Բ. երիտասարդութեանը այցելած է Փարիզը։ 1878ին Ֆրէտէրիք Վիլհէլմ իշխանը, որ յետոյ Ֆրէտէրիք կայսր եղաւ, նամակի մը մէջ հետեւեալը կը գրէր.—«Վիլհէլմ Անգլիայէն դարձաւ։ Շարլոթ ու Պէրնարի հանդիպեր է Փարիզի մէջ, ուր երեքն ալ շատ լաւ զուարճացեր են ինքզինքնին չճանչցնելով։»

ՊՐԻՒՍԷԼ.—Լուքաս Մէյէր զօրավարին առժամեայ յուղարկաւորութիւնը շաբաթ իրիկուան կատարուեցաւ Իքսէլի գերեզմանատան մէջ։ Մեծ բազմութիւն կար։ Արարողութիւնը շատ սրտայոյզ էր։ Տիկին Մէյէր որ աննկարագրելի վիշտով համակուած էր եւ մեծ կարեկցութիւն մը կը շարժէր, շրջապատուած էր Պոթա զօրավարէն, կնոջմէն եւ Պրիւսէլի Թրանսվալեան նախկին դեսպանատան պաշտօնեաներէն։ Երբ դագաղը նկուղին մէջ իջեցուեցաւ, Պոթա զօրավարը սկսաւ հեծկլտալով արտասուել։ Նկուղին դրան առջեւ միայն Պ. Բրիւկէրի ու Թրանսվալեան դեսպանատան ղրկած պսակները դրուեցան։ Յուղարկաւորութեան պարզութիւնը աւելի սրտայոյզ երեւոյթ մը կ'ընծայէր անոր։

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱ.—Համալսարանին բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն մէկը, որ զանազան ճիւղերու եւ մանաւանդ բժշկութեան ճիւղին յատուկ տքթօրութեան կեղծ վկայականներ ծախած ըլլալուն համար ամբաստանուած է, փախաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պարսից Շահը այցելեց Ուինտսորի դղեակը ու շրջակաները՝ Քոննոթի Արթուր իշխանին հետ։ Ուինտսոր քաղաքը այդ առթիւ դրօշազարդուած էր։ Շահը Ֆրոկմորի դամբարանը այցելեց եւ պսակ մը դրաւ Վիքթորիա Թագուհիին գերեզմանին վրայ։ Նոյն իրիկունը Շահը ներկայ գտնուեցաւ շքեղ հրախաղութեան մը որ իրեն ի պատիւ կատարուեցաւ։ Ժողովուրդը խանդավառութեամբ ողջունեց Պարսից վեհապետը որ յայտարարեց թէ հրախաղութիւնները սքանչացում պատճառած էին իրեն։

ՊՐԻՒՍԷԼ. — Պոէր զօրավարներուն, պատուիրակներուն եւ տոքթ. Լէյտսի կողմէ Ութրէխթի մէջ կատարուած խորհրդակցութեան առարկայ եղաւ պատերազմին ատեն Եւրոպա գտնուող Թրանսվալի եւ Օրանժի պաշտօնատարներուն հետեւելիք ընթացքը։ Պոէր պատուիրակները եւ փախստականները կը պահանջեն իրենց անհատական ստացուածքները վերադարձնել եւ հարաւային Ափրիկէ վերադառնալու արտօնութիւն տալ։ Զօրավարները այժմ պիտի տան այդ պահանջումին, եւ կարելի է որ անգլիական իշխանութեանց գործակցելու համար այդ կէտին ընդունելութիւնը պայման դնեն։ Պ. Բրիւկէր ըսեր է զօրավարներուն թէ կը բաղձայ Հոլանտա բնակիլ եւ թէ նախամեծար կը համարի հարաւային Ափրիկէ չդառնալ։ Լա Հէի խորհրդակցութեան պահուն որոշուեցաւ որ Պոէր զօրավարները Լոնտոնէն վերադառնալէն ետքը միայն վերջնական որոշում մը տրուի անոնց՝ Եւրոպա ու Ամերիկա կատարելիք ուղեւորութիւններու մասին։ Որոշուեցաւ որ թէ՛ պոէր զօրավարները, թէ՛ պատուիրակները եւ թէ Թրանսվալի նախկին արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյց հրապարակախօսութիւններ ընեն Եւրոպա ու Ամերիկա կատարելիք իրենց ուղեւորութիւններուն ատեն։

—Հոլանտայի մէջ հանգանակութիւն պիտի կատարուի՝ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին պոէր զոհերուն համար։ Լրագիրները յորդոր կը կարդան ժողովուրդին որ մասնակցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հերքուի այն լուրը թէ Լորտ Սոլզպէրի պիտի ծախէ Ֆրանսայի հարաւային կողմը իր ունեցած վիլլան։ Ընդհակառակը կ'ըսուի թէ նախորդ նախարարապետը իր աղջկան հետ շատ անգամներ նոյն վիլլան պիտի բնակի։

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆԸ

Գործերու տիրապետութիւն (The empire of business) անուն գիրք մը հրատարակեց վերջերս յայտնի միլիոնատէր Պ. Անտրիու Քարնէկի, որուն նպատակն է ազատել իր միլիոններուն ձեռքէն։ Մեծահարուստ Եանքին իր գրքին մէջ կ'ըսէ թէ պէտք է հարստանալ, օգտակար ըլլալու, եւ ոչ թէ հարստանալու համար միայն։ Չկայ աւելի ստորին ու արհամարհելի զգացում քան դրամի սէրը, կ'աւելցնէ միլիոնատէրը. այն սէրը ունեցողը ամենայետինն է մարդոց մէջ։ Պ. Քարնէկի աւելի ապականիչ կը գտնէ աննպաստ հարստութիւնը. հարուստ զաւակները, որոնք լաւ դաստիարակուած չեն մեծ մասամբ, չեն կրնար դիմադրել այն փորձութեանց, զորս դրամը առաջ կը բերէ, որով զեղխ կեանք մը կ'անցընեն մինչեւ իրենց մահը։ Սովորութիւն դարձած է գանգատիլ չքաւորութեան դէմ եւ չարիք համարել զայն. բայց շատ բան որ լաւ է ու մեծ, չքաւորներու եւ աղքատներու շնորհիւ կատարուած է։ Հոգիներու ուղեցոյցները, գիւտ ընողները, պետական մարդիկը, բանաստեղծները, մեծ մասամբ, միլիոնատէրներու եւ հարուստ մարդոց զաւակներ չեն եղած։ Ուստի Պ. Քարնէկի կ'եզրակացնէ թէ հարստութիւնը միջոց մը պէտք է ըլլայ, բարի գործեր կատարելու թէ՛ իր երկրին, եւ եթէ կարելի է, ամբողջ մարդկութեան։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Օգոստոս			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		94	68
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		54	75
» » » Գ. բաց.		28	50
» » » Դ. զոց.		28	50
Օսմանեան Փանքա		12	75
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	—
» Մոնոբոլ		43	—
Պուլկարական 1888		91	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		109	50
Տօմինիալ		106	—
Թրանսվալ		6	—
Այտին երկաթուղի		14	50
Փոխառութիւն		25	33 ¾
ՓԱՐԻԶ, 27 Օգոստոս			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	02
» » 3 ½ %		101	45
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	28	95
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. զոց.	»	28	95
» » » Բ.	»	55	50
» » » Գ.	»	30	87
Օսմ. Կայս. Փանքա	Ֆր.	572	—
Օսմանիէ	»	488	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	119	75
Օսմ. մաքսատուն	»	516	—
Օսմ Ռէժի	»	349	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	——	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1082	—
Իտալական Ռանթ	»	102	52
Սպանիական արտաքին	»	82	47
Թրանսվալ	»	152	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամադեղչ	»	——	—
ՊԵՐԼԻՆ, 27 Օգոստոս			
Ռուպլը	Ֆր.	——	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	114	10
Անատ. երկթ. պարտամուրհ	»	102	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	335
ՎԻԷՆՆԱ, 27 Օգոստոս			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	70
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	70
Օսմ. Ռէժի	»	317	—

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Երկուշաբթի Սեպտ. 2/15։ Կարգադրութիւններ եղած են նոր դիւրութիւններ տալու վաճառականական ուսմանց համար, Մնայուն բժիշկ մը՝ աշակերտներու առողջութեան, մարմնամարզներուն ու խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ պիտի հսկէ։ Այս տարի կը բացուի նաեւ փոքր տղոց յատկացուած նոր շէնքը, մասնաւոր հսկողութեան տակ, ուր կարելի պիտի ըլլայ այսուհետեւ մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ ընդունիլ։ 12—15

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

«Լ'ԱՍՈՄՍԻՕՆ», ՊՐՈՒՍԱ

Այս քոլէճին մէջ, որ ուսմանց կատարեալ դասընթացք մը ունի, կ'աւանդուին թուրքերէն, հայերէն եւ յունարէն, ինչպէս նաեւ գծագրութիւն, ձայնական եւ գործիական երաժշտութիւն։ Գիշերօթիկներ ալ կ'ընդունուին խիստ նպաստաւոր պայմաններով։ Վարժարանին դիրքը սքանչելի է, Ոլիմպոսի հանդիպակաց։ Առողջարար օդ եւ հոգածու խընամքներ։ Վարժարանին դասախօսութիւնները կը սկսին օգոստոս 28/10 սեպտեմբերին։ 1—6

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Ուսումնարանիս ԺԳ. տարեշրջանը կը սկսի երկուշաբթի, 2/15 սեպտեմբեր 1902։ Աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն համար պէտք է դիմել Ուսումնարանիս տնօրէնութեան, Բերա, Եէշիլ փողոց, թիւ 1, երկուշաբթի, օգոստոս 26էն սկսեալ։

Ուսումնարանիս ծրագիրն է գաղղիական երկրորդական վարժարաններուն, այս տարի նոր հաստատուած եւ բարեփոխուած, յայտագիրը, տեղական պիտոյից յարմարցուած։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ
Բերա, 6/ 9 Օգոստոս 1902
851 5—10

ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԴԱՍՏՐԳԻՒՂ

Կը վերաբացուի վարժարանս 2/15 սեպտեմբերի։ Ծնողք կամ խնամակալներ, նոր աշակերտներու համար, կրնան տեսակցիլ Տեսչութեան հետ ամէն օր, Դաստրգիւղի վարժարանին մէջ։ Դիւրութեան համար կարելի է նաեւ մեր գործակալին հետ բանակցիլ, երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը միայն, Ղալաթիա, Բէրչէմպէ-Բազար, Սեզրոս խան, թիւ 3, ուր, եթէ խնդրեն, կը տրուի իրենց՝ պայմաններուն եւ ուսմանց ծրագրին համար վարժարանիս յայտարարութիւնը։ Լեզուներէն կ'աւանդուին հայ. տաճկ. գաղղ. գերմ, իտալ. (իտալ. անոնց միայն որ արուեստի կամ բարձրագոյն վարժարանի համար սահմանուած են Իտալիա երթալու) եւ անգլ. վերջին երկու տարին Բնաբանութիւն եւ Տարրաբանութիւն: Վարժարանս ունի երեք հսկող գաղղիացի:

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Ի ԴԱՍՏՐԳԻՒՂ
855 2—6

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏԵՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396

ԵԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(Ճիշդ Զապաքճեանց դէմը)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, բուն տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ԻԼԱՆ

Անատօլը Օսմանլը Թիմուր Եօլը

Կէլէճէք չէհրը Իյլուլը էֆրէնճի իպթիտասընտան իթիպարէն աթիւտէքի թա'րիֆեյի օլընան թարիֆալար մէվգըի թաթպիգէ վաղ խըլընաճագտըր. շէօյլէ քի,

Էվվէլա, Ագշէհիր վէ Գոնիայի վէ Երէյլի վէ Գարաման վէ Նէվշէհիր վէ Նիկտէ պիլէտէ տախիլիէսինտէն մէվրուտ զէխայիր նագլիյաթընա թաթպիգ խըլընմէք վէ ֆի 10 Թըշրինի էվվէլ 1900 թարիխլի վէ 101 նումէրոլը սէյրի խաֆիֆէ մախսուս ֆէվգելատէ վէ մուվագգաթ թարիֆեյէ զէյլ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլընան իւչիւնճի լիավէ.

Սանիյէն, սանտըգլա վէ եա ֆըչը ռէքընինտէ օլարագ պիլատը մէզքիւրէյէ սէվք օլընան բէթրոլ նագլիյաթընա թաթպիգ խըլընմէք վէ 105 նումէրոլը սէյրի խաֆիֆէ մախսուս ֆէվգելատէ վէ մուվագգաթ թարիֆէյէ զէյլ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլունան պիրինճի լիավէ վէ մուվագգաթ թարիֆէյէ զէյլ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլունան պիրինճի լիավէ.

Սալիսէն, 108 նումէրոլը սէյրի խաֆիֆէ մախսուս ֆէվգելատէ վէ մուվագգաթ թարիֆատա զիքր ու թաատատ օլունան էշիատան պիլատը մէզքիւրէյէ վուգու պուլաճագ նագլիյաթա թաթպիգ խըլընմէք վէ իւչիւ թարիֆէյէ զէյլ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլունան պիրինճի լիավէ.

Րապիէն, պիլատը մէզքիւրէտէն մէվրուտ պուղտայի մութէնէվվիյէ թաթպիգ խըլընմէք վէ 113 նումէրոլը սէյրի խաֆիֆէ մախսուս ֆէվգելատէ վէ մուվագգաթ թարիֆէյէ զէյլ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլունան պիրինճի լիավէ.

Մէզքիւր թարիֆալար հագգընտա մալումաթը մուֆասսալէ իսթիհսալընա արզու էտէնլերին սթասիօնլարա վէ թիմուր եօլուն Հայտար—Բաշատաքի Ումումը թիճարէթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Միւտիրիյէթ
Հայտար—Բաշա
Ֆի 25 աղուստոս էֆրէնճի սէնէ 1902

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առաւաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաէէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական գեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն մարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ անվնաս կերպով ու հիմնայէս բուժելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անունով դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միջանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ զատ բան չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Անոր համար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոդով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը վնասեն իրենց առողջութեան։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի նաեւ [illegible] Բէազիտ ալէյի, Սուլթան Համամ Մէջիտի, Լի ես, Պօն-Էյիրօ դեղի մթերան [illegible] Գոտո Բրիչիքեան դեղարանն։

897 10 30

ԹԻ ԿՐԻՇԱՄ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 Դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆռանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններէ և շահ՝ 31 Դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆռանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848էն ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, ևլն.

362, 858,507 ֆռանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ՖՕՍԼԸՐ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Այալըմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 սեպտ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, ծովու, արկած, ցմահ թոշակ, ևլն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, արթնական փոքր վճարումներով.—(Միեւնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ընդհանուր, երկարակեաց, բիւնքի ևլն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), ապահովելով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԿԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դիմաց, Ինէպէք խան, թիւ 7, 8, 9։

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու ստորոյէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջովին վճարուած 10,666,667 ֆ.

Պահեստի գումար 12[illegible],000,000 »

Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար 249,400,000 »

1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս 54,000,000 »

Ընդհանուր Տնօրէն
Ա. ՀԻՐՇԻՒԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԼԲԷՆ

Ընդհ. մանրամասնութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, Հին Մ[illegible] տեղը, գործակալութեան գրասենեակը։ 524

NEVRALGIES Անգար, Ստամոքսի ցաւ, Անքնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տօքթէօր CRONIERի [illegible]։ Տուփը 3 ֆրանք, ծախու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet, Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաեւ բոլոր դեղարաններու մէջ։

Ոսկի չքանշան 1900ի Բարիզի Միջազգային Արո[illegible], Մթերանոց Մէջիտի և Ընկ.

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Ընդունուած ապահովագին գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461, 3 ,390 ֆրանք

Այս Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ը կերո թեան գրասենեակը Պոլիս, Պարնաթան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օ.մ. Կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար
ՈՐԴԻՔ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆԻ

747 17—53

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԻՔԷՆ

Պահանջելու է ճշմարիտ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներու և դեղագործներու քով։ 387

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասսնօ	1822	Տօմինօ	937	Հինդու	3720	Միլօ	1057	Սըէրօ	1200
Փօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1387	Էրազօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Թօֆիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Օթէլլօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 23—24 Բրիւժի Միւլէթ խան, Ղալաթիա 377

ERNEST GLAVANY
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Այս դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առած քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեան մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը անխափան կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1902 Մայիս 25էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

10 30 Պէյքէր արնվ. գրչ. չէնկ. պէյլ. օրթ. պէշիք. զապաթաշ 20
10 40 Ա. Ր. Գավագ ենիմ. մէզպ. պէօյ. Թրպ. ենիբ. միրկ. 39
10 45 Ենիբ. սթէն. էմիրկ. ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 45
11 30 Սթէն. միրկ. ր. հիսար պէպէք արնվ. գրչ. օրթ. պէշիք. 22
11 40 Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. միրկ. պէշիքթաշ 38
12 — Պէյք. բշպ. ենք. սթն. էմիրկ. ր. հիսար պէպէք, արն. գրչ. օրթ. պշկ. 43
12 40 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. պշկ. 40
1 15 Արնվ. գրչ. օրթ պշկ զապթշ. 23
1 30 Սթն. միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պէշկ. 34
1 50 Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սթն. միրկ. պէշ. ուր. եւ կիր. ր.հիս. պէպք. արն. գրչ. օրթ. 37
2 40 Միրկ. ր. հիս. պէպ.արն. գրչ.օրթ.պշկ. 20
3 05 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սթէն. էմիրկ. պշկ. ուր. եւ կիր. Ր.հիս. պէպ. գրչ. օրթ. 32
3 50 Էմիրկ. ր. հիս. Պէպ. արն. գրչ. օրթ. պէշկ. 34
4 30 Ենմ. մզրպ. պէօյք. Թրպ. ենիբ. սթն. միրկ. Ր. հիս. ա ն. օրթ. պշկ. 40
4 45 Պէպէք արնվ. գրչ. օրթ. պշկ. զպթ. 37
6 — Ենմ. մզպ. պյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. ր. հիս. արնվ. օրթք. պշկ. 39
6 — Պէպք. արն. գրչ. չնկլ. պէյլ. օրթ. պշկ. զապաթաշ բացի ուր. եւ կիր. 32
7 25 Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. պէյք. ենք. սթէն. էմիրկ. ր.հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պշկ. 20
9 30 Ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. ենք. սթ. միրկ. ր. հիս. պէպէք Արնվ. գրչ. Օրթ. պէշկ. 38
9 35 Միրկ. ր.ա.հիս. պէպէք արն. գրչ. օրթ. պշկ. բացի ուր. եւ կիր.է 43
10 35 Ա. Ր. Գավագ ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. միրկ. ա. հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պշկ. ուր. եւ կիր. ենիք անալլէն 37
11 — Սթն. ր.հիսար պէպէք գրչ. պէյլ. օրթ. պէշկ. բացի ուր. եւ կիր.է 20

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

11 05 Ա. ճիս. գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. 34
11 10 Պէյզ. բշպ. չպզ. գնտլ. ա. հիս. գանլ. պէշկ. ուր. եւ կիր. վնիք. չնկ. պէյլ. Զզկ. 23
11 50 Ա. հիսար գնտ. պէպէք վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. 32
12 30 Պէյզ. բշպ. չպզ. գնլ. ա. հիսար գնտ. պշկ. ուր. եւ կիր. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. 44
1 — Ա. հիսար գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. 39
1 — Ենմ. մէզր. պէօյք. բրճպ. Թրպ. պէյզք. բշպ. չպբլ. գնլ. ա. հիսար գնտ. օրթ. պէշկ. ուր. եւ կիր. վնք. չնկ. պէյլ. զզկն. 46
2 05 Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկ. պէյլ. զզկ. պշկ. զպթ. 38
2 05 Ր. Ա. զվզ. ենիմ. մէզր. պէօյքտ. Պէյզ. բշպ. չպբ. գանլ. ա. հիս. գնտ. պշկթ. 45
3 20 Ա. հիս. գնտ. վնք. չնկ.պէյլ. զզկ. պշկ. զապաթաշ 43
4 15 Պէյզ. բշպ. չպբլ. գանլ. ա.հիս. գնտ. վնիք. չնկ. պէյլ. 44
5 15 Պէյլ. զզկ. սկիւտ. պշկ. 13
8 05 Գնլ. միրկ. ա. հիսար գնտ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. զպթ. 22
8 15 Ր. Ա. զվզ. մէզպ. պոյք. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպբլ. գանլ. ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. պէշկ։ 46
10 35 Ա. հիսար արնաւուտքէօյ 44
10 15 Պէյզ. ենք. գանլ. ա. հիս. գնտ. չնկլ. պէյլ. զզկ. սկտ. 45
11 — Վնք. արն. պէպէք բացի ուր. եւ կիր.է 34

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք

12 — Գպթշ. պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար միրկ. սթն. ենք. Թրպ. պէօյք. մէզպ. ենմ. 37
12 30 Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպէք ր. հիսար բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 34
12 40 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. 23
1 10 Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպ. ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ. 32
1 35 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր.հիսար միրկ. բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 20
2 30 Պէշկ. օրթ. արնվ. ր. հիս. միրկ. սթէն. ենիբ. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ. 40
2 55 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք միրկ. բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 24
4 — Պէշկ օրթ. արնվ. ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պէօյք. մզպ. ենմ. 39
4 15 Գպթ. պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. 37
5 15 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 32
6 — Գպթ. պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիս. միրկ. սթն. ենիբ. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ր. ա. զավագ 46
6 40 Գպթ. պէշկ. զզկ. օրթ. պէյլ. չնկ. գրչ. արն. պէպէք գնտ. ա. հիսար Գնլճ. միրկ. 22
7 30 Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ ր ր. հիսար միրկէն ենիբէօյ պէյքօզ Թրպ. պէօյք. մէզր. ենիմ. 38
8 30 Գապ. պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ա.ր.հիս. միրկ. բացի ուրբ. եւ կիրակիէ 43
9 — Պէշկ. միրկ. սթն. ենիբ. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ա. ր. զավագ. ուրբաթ եւ կիրակի օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. 37
9 55 Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սթն. բացի ուր. եւ կիրակիէ 20
10 — Ենք. Թրպ. պէօյք. մզր. ենմ. ուրբաթ եւ կիրակի օրերը պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. Պէպ. ր. հիս. միրկ. 40
10 35 Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. գնտ. ա. ր. հիսար միրկ. գնլճ. սթն. ենք. բշպ. պէյքօզ բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 23
10 45 Միրկ. սթէն. ենիբ. Թրպ. պէօյք. մզրպ. ենմ. ուրբաթ եւ կիրակի պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար 46
11 05 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիս. միրկ. ենիբ. 43
11 40 Ենիբ. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ուր. եւ կիրակի ր. Հիսար 38
11 45 Պշկ. Օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սթէն. ենիբ. 40
12 05 Պէշկ. օրթ. գրչ արնվ. պէպ. 22

Կամուրջէն ասիական եզերք

12 15 Պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկլ, վնք. գնտ. ա. հիսար գնլճ. չպբլ. բշպճ. պէյզօզ մզպ. ր. ա. զավագ 45
12 20 Օրթ. ա. հիսար բացի ուր. եւ կիր.է 39
1 20 Էշկ. պէյլ. չնկ. գնտ. ա. հիսար բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 38
2 45 Գպթ. սկտ. զզկն. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. գանլ. չպզ. բշպ. պէյզօզ ուրբաթ եւ կիրակի ժամ 3ին պէյզօզ հաղորդակցելով Թրպ. պէյք. մզպ. ենմ. 44
5 — Գպ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չնկ. վնք. գնտ. ա. հիս. գնլճ. չպբ. բշպճ. պէօյք. Թրպ. մզպ. ենմ. 20
8 45 Պէշք. զզկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս. գնլ. չպբ. բշպ. պյզզ. 45
10 10 Գպթ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չնկլ. վնիք. բացի ուրբաթ եւ կիրակիէ 34
10 25 Պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. գանլճ. չպզլ. բշպճ. պէյզ. բրճպ. մզրպ. Ր.Ա. զավագ ուրբաթ եւ կիրակի պէյլ. չնկլ. վնք. 39
10 50 Գպթ. պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկ. վնք. գնտ. ա. ր. հիս. պէպէք բացի ուր. եւ կիր.է 32
11 30 Պէշ. գնտլ. ա. հիս. գնլճ. բշպ. պէյզօզ ուրբաթ եւ կիրակի պէյլ. չնկ. վնիք. 44
11 55 Պշկ. զզկ. պէյլ. չնկ. վնիք. գնտ. ա. հիսար 34
12 1 Սկտ. զզկն. չէնկ. արնվ. 20

Ձիկ զակ շոգենաւերու երթեւեկութիւնը

Վոսփորէն

6 05 Պէյզ. ենիբ. գնլճ. միրկ. ր. ա. հիսար գնտլ. պէպէք արնվ. գրչ. չնկ. պէյլ. օրթ. զզկ. պէշկ. սկտ. 23

Կամուրջէն

1 50 Գպթ. պէշկ. զզկ. օրթ. պէյլ. չնկ. գրչ. արնվ. պէպէք գնտ. ա. ր. հիսար 43
3 25 Գպթշ. պէշ. սկտ. զզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. պէպ. գնտ. ա.ր.հիս. միրկ. գնլճ. սթն. ենիբ. բշպ. պէյզ. 23
9 15 Պշկ. զզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. գրչ. արնվ. գնտ. ա. հիսար 44

Ուրբաթ եւ կիրակի օրեր

Կամուրջէն

2 — Պէշկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենմ.
5 15 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպէք ր. հիսար միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենմ.
7 — Պէշկ. արնվ. միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենիմահ.
8 15 Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպէք ա. հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պէյքտ. մզպ. ենմ.

Վոսփորէն

3 45 Ենմ. մզպ. պէյքտ. Թրպ. պէյք. բշպ. չպբ. գնլճ ա. հիսար գնտ. վնք. չնկլ. պէյլ.
8 45 Ենմ. մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենիբ. միրկ. ր. հիսար պէպէք արնվ. գրչ. օրթ. պէշկ.
10 15 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենք. միրկ. պէշկ.
10 30 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. պէյք. բշպ. չպբլ. գնլճ. ա. հիսար գնտ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զզկ. սկիւտար
11 30 Մզպ. պէյքտ. Թրպ. ենիբ արնվ. զպթշ.
11 40 Ուղղակի Պէշիկթաշ Արնաւուտքէօյէն

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Գշ. 13/26 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 14/27 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիայէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ։
Եշ. 15/28 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 16/29 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 17/30 Տարտանէլ, Սյնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 1ի Սիրֆասի Ա[illegible] եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 2ին Սիրֆասի, ուղ. Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։

Առաջին կարգ 245 Ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆրանք։ Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թ.փ Հանէ [illegible]

516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող սոզ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրջիրն	3500
Քէստրիան	10500	Արրժ.րն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3000
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Փստոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Ալ.սպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
մաքսատան հին տեղը

600

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որք ամիսը երկու անգամ կըլքբանին Լիվըրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8[illegible]28	Սիրրիա	2935
Էթրուրիա	81[illegible]0	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2[illegible]81
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ	16[illegible]4

Վերիա շոգենաւը, Նաւապետ Քրոսըր, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի սեպտեմբեր 30ին։

Դիմել առ
ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7 8 Ղալաթիա, Բարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի Փօրթոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող սոզենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէբա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէտ	1500

Դիմել առ Ժ Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան.
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրբուլ։

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ